

K
R
Ö
N
I
K
A

BERG 2004

Bergs krönika 2004

årgång 61

Än en gång är en krönika från Berg klar för utgivning. Arvet efter Elin Wägner, som en gång tog initiativet, lever starkt. Den som sparat sina exemplar kan finna det mesta kring Berg i dessa krönikor. Allt från dåtid till nutid.

För Bergs bygdegård var 2004 ett jubileumsår, vilket också kommer att synas i årets krönika. För 70 år sedan uppfördes bygdegården tack vare fantastiska ideella insatser. Verksamheten de första decennierna var imponerande. Efter några svåra år har vår bygdegård sedan ombyggnaden 1990 blommat upp på nytt. Idag är bygdegården en viktig knutpunkt.

Årets krönika innehåller också en personlig berättelse av Olle Nord om barnen på Kyrkhemmet, som är upphov till tre släktgrenar med nya namn. Åke Johansson beskriver sin väg från lanthandeln i Berg till försvarsmaktens topp.

Ett stort tack till alla som medverkat i denna krönika, med såväl texter som bilder. Har du något att berätta för kommande krönikor är du välkommen att kontakta redaktionskommittén.

Berg i mars 2005

Redaktionskommittén

Kerstin Haggren

Åke Stern

Sune Andersson

Jerker Haglund

Omslagsbilden:

Förskolebarn och personal vid Bergslunds föräldrakooperativa förskola. Där finns idag 40 förskole- och fritidsbarn.

Sista sidan:

Överst: Kyrkokörens konsert i juli. I mitten: Ericson & Stern spelar vid sockenstämman.

Vid slättergillet spelar Kurt Andersson, Sven-Eric Salomonsson samt Kurt och Agne

Lindholm. Nedre raden: Bengt Jonasson leder årets rotevandring, Lars-Göran Pehrsson vid mannekänguppvisningen under Bergveckan.

Verksamhetsberättelse 2004

Bergs Hembygdsförenings styrelse vill för verksamhetsåret 2004 avlägga följande berättelse:

Styrelsen har under året bestått av följande ledamöter:

Inga-Gun Andersson, ordförande

Märta Schlecker, vice ordförande

Maria Ahl Zanier, kassör (med AHAB promotion som stöd)

Torsten Persson, Lädja, sekreterare

Kerstin Andersson, ledamot

Bengt Bengtsson, ledamot

Suppleanter: Britta Hult, Helena Gustafsson, Inger Eriksson och Lars Nyvall.

Revisorer har varit Anna-Lisa Ohlsson och Lars-Erik Persson med Filip Karlsson som suppleant.

Redaktionskommittén: Kerstin Haggren (smk), Sune Andersson, Åke Stern, Jerker Haglund och Olle Åström.

Stugvärdar: Märta Schlecker och Barbro Ahl.

Arkivarie: Åke Stern och Märta Schlecker.

Stefan Gustafsson i full färd med lien vid årets slåttergille.

Gårds & inventariekommitté var Bengt Bengtsson (smk) och dessutom Erik Andersson, Gustav Andersson, Lars-Göran Pehrsson, Bertil Johansson, Lars Nyvall, Lars Birath och Folke Johansson.

Roteombud har varit för Björka/Herrgården Barbro Ahl, Ernatorp Kent Eng, Hjulatorp Kurt Andersson, Holma/Ramsås Stefan Gustafsson, Sandvik/Matkull Gun-Britt Pehrsson, Lövhult Gunnar Larsson, Rösås Marianne Ståhl, Hult Gustav Andersson samt för Lädja Ingvar Johansson.

Valberedningen har bestått av Åke Malmqvist (smk), Erik Andersson och Kurt Andersson.

Medlemsantalet har under året varit 234 medlemmar varav 7 ständiga.

Verksamhet

Möten. Årsmötet hölls i bygdegården söndagen den 15 mars. Utöver förhandlingar och förtäring ombesörjd av Holma rote svarade Åke Stern, Bengt Jonasson och Sune Andersson på frågor om torpinventeringen.

Styrelsen har under verksamhetsåret, utöver konstituerande sammanträde i samband med årsmötet, kallat till fyra möten samt ett antal ej protokollförlorda arbetsträffar, främst kring deltagande i Bergveckan och julmarknaden.

Fest. För alla som på olika sätt medverkat till att hålla vår förening levande hölls fest i bygdegården i februari. Där tackades bland annat de duktiga torpinventerarna, god mat serverades av Irene Eng och delar av Asakvintetten underhöll.

Städhelg. 16 – 17 april inbjöds enligt traditionerna till städhelg vid hembygdsgården. Det fejades, räfsades, ommöblerades och ansades samt avåts traditionsenlig ärtsoppa. Mycket var gjort i förväg detta år, då första besöken vid gården redan var ett faktum.

Valborg firades med alla aktiviteter på ett ställe, vilket har visat sig vara lyckat. Vår nya kyrkoherde Annika Stacke hälsade våren, kyrkokören sjöng och kaffe serverades. Brasan kunde eldas, men torkan tillät inte något fyrverkeri.

Bergveckan. Vädret kunde varit bättre, men inomhus i hembygdsgården var det varmt och torrt, så vi hade en ganska jämn ström av besökare. Första lördagskvällen höll kyrkan helgmålsbön i hembygdsgården med komminister Heidi Sydmark och Asakvintetten. Centerkvinnorna bjöd på kaffe.

Det från sockenrådet lånade partytältet var till stor nytta både på lördagen och onsdagen. Trots veckans enda vackra dag så var det kyligt på onsdagskvällens klädvisning. Lena Johansson, Lövhult, lät våra mannekänger visa

hennes mammas vackra hattar från 1920-talet och framåt. Kapporna och klänningarna speglade också tiden.

På fredagen hållregnade det när våra duktiga karlar under ledning av Artur Klasson visade hur man gör en smålandsgärdesgård.

Slåttergillet genomfördes traditionsenligt med slåtter och räfsning och livligt samtal. Gröten, smörgåsarna och kaffet serverades av Holma rote efter välling-klockans sammankallande. Som vanligt lät den eminenta slåtterorkestern sina toner ljuda i kvällen.

Rotevandringen gick den gamla kyrkovägen med start i Holma och mål med kaffe hos Britta Hult i Erna-

torp. Bengt Jonasson, Stefan Gustafsson och Sune Andersson var skickliga guider och de många deltagarna mycket nöjda.

Kura skymning ägde rum den 7 oktober med ett dussin nöjda deltagare. Det känns alltid bra att en kulen höstkväll samlas och lyssna till sång och spel och prata bort en stund till brasans knaster och en kopp kaffe.

Jul i Berg. För andra året medverkade hembygdsföreningen vid hantverkarnas julmarknad. På lördagen serverades glögg med pepparkaka och gröt med skinka. Ett mysigt tomtelandskap hade byggts upp av Susanne Schlecker och hennes barn. Mary Lou Ward läste julberättelser vid brasan och Heidi Sydmark, som hade bett att få förlägga en kvällsbön hos oss, kom med en ljuslåga som förts levande från Betlehem. En lyckad vinteraktivitet, som har goda möjligheter att bli tradition.

Hembygdsgården

Efter flera års diskussioner beslöts att det gamla utedasset måste rivas. En del målningsarbeten genomfördes och den påbörjade gärdesgården gjordes färdig vid parkeringen. En varmvattenberedare installerades av Helmer Karlsson i Rydäng. Den uppskattas av kökspersonalen.

Irene Lindström och Gun-Britt Ericson serverar gröt till Erik Andersson, Barbro Ahl och Eva Karlsson.

I hatt med flor och blommor på...

Camilla Olofsson i sommarfin kreation presenteras av Märta Schlecker.

Eva Persson och Lars-Göran Pehrsson mannekängar.

Håll i hatten, Camilla.

Björn Skogström som slipsmånglare.

Lena Hammarstedt i vacker hatt.

Krönikan

Bergs krönika kom ut i sin 60:e utgåva och för första gången med färgbilder. Jubileumsnumret innehöll bland annat Elin Wägners radiotal på nyårsnatten 1944 och ett större reportage om den unika textilsamlingen från Bjursjö.

Utställningar

För att hylla Anna Berg som fyllt 100 år gjorde vi en utställning med alla gåvor som föreningen under åren fått av syskonen Berg. "Kaffebordet" med vad där tillhör blev uppskattad och väckte många minnen. "Mått och vikt" var lärorik för många, särskilt de unga. Nu kan de göra sin egen besman.

Kaffebordet var en av årets utställningar.

Ny gärdesgård vid hembydsgården.

Besöken

Besöken var inte så många på försommaren. Hembydsgården var som vanligt öppen söndagar i juni till augusti. Vid besök på Lilla Björka vill många också se hembydsgården. Efter Anna Bergs begravning 18 juni bjöds de anhöriga till hembydsgården för att se vår minnesutställning. De flesta besöken kom efter Bergveckan och framåt. Sista stora gruppen 21–22 september var Kronobergsskolan i Växjö. Det blev två härliga dagar! En tjej i 8a skrev i gästboken: "Diggar den hemgjorda orgeln! Fett cool!"

Slutord

Ännu ett verksamhetsår är tillända. Vi har en stabil ekonomi och ett gott medlemsantal. Bergveckan är omtalad och besökt av många utsocknes. Tack vare en pålitlig grupp arbetsmyror kan vi blicka tillbaka på ännu ett gott år. Styrelsen vill tacka och hoppas på fortsatt god verksamhet i en bra förening.

Inga-Gun Andersson

Märta Schlecker

Torsten Persson

Bergs bygdegård under 70 år

Bergs bygdegård kan idag liknas vid bygdens nav. Det är här människor samlas, det är här man gympar, väver och firar familjehögtider, det är här många av socknens barn tillbringar sina förskoleår.

Men det har inte alltid varit så. Efter den första blomstringstiden, med teater, dans och biograf, hamnade bygdegården i en djup svacka under 1980-talet. Det var till och med tal om att lägga ner verksamheten.

Vändpunkten kom när bygdegårdsföreningen, tillsammans med de föräldrar som ville starta förskola i Berg, fick tillstånd utbyggnaden och renoveringen av byggnaden.

De följande sidorna ägnar vi åt en ovanligt vital 70-åring.

Det var så det började

av Åke Stern

Bergs bygdegård blev verklighet efter en lång födelseprocess. Det var inom SLU som idén att bygga en ny samlingslokal växte fram. Från andra föreningar fanns dock inte något stort engagemang och speciellt tyckte medlemmarna i IOGT att den lokal de ägde räckte både för deras eget och andras behov.

Redan 1924 gjorde SLU ett första försök att förverkliga sina planer. En tomt inköptes av Edvin på Hagtorpet men man nådde inte den enighet inom föreningen som krävdes för att realisera idén. Den drivande kraften var Gunnar Andersson, handlare i Berg, som inte gav sig utan kämpade vidare. Det dröjde dock tio år innan han och de andra entusiasterna lyckades.

På annandag påsk 1934 bildades Bergs bygdegårds byggnadsförening. Gustav Johansson i Ernatorp var då ordförande i SLU och han blev en stor tillgång för byggnadsföreningen under många år.

Gunnar Andersson, initiativtagare och drivande kraft.

Knappt 8 000 kronor för bygget

Tomt till bygdegården köptes av Victor och Vägner Andersson i Björka för 700 kronor. Bygget kom snabbt igång och stod klart redan den 1 december 1934. Ordföranden själv, John Persson, var byggmästare och stora ideella krafter medverkade. Kostnaden för bygget blev 7 895 kronor.

Föreningens första styrelse:

Ordförande: John Persson, Lädja
V. ordförande: Gunnar Andersson, Berg
Skr: John Johansson, Lilla Rösås
Kassör: Arvid Danielsson, Lädja
Ledamöter: Lennart Gustavsson (Olofs-son), Björka, Robert Johansson, Hjula-
torps Karlsgård, Erik Johansson, Ernatorp,
Carl Johansson, Bergslund och Victor
Andersson, Björka.

En invigningsfest hölls en vecka in i december och på nyåret 1935 hölls Knutsbal i byggnadsföreningens egen regi. Redan vid årsmötet 1935 beslutades dock att lokalerna och verksamheten skulle hyras ut till SLU på ”villkor att hyresgästen finansierade alla byggnadsföreningens löpande utgifter och för eventuell upp-

stående vinst inköpte andelar i föreningen”. Detta avtal gällde sedan i cirka 30 år. Redan 1935 gav denna hyra 600 kronor och SLU köpte andelar för 400 kr. Vissa år kan man konstatera att uthyrningen gett dryga 2 000 kr men andra år knappt så mycket som begynnelseåret. I oktober 1940 ordnades på försök en dans i byggnadsföreningens egen regi som gav ett netto på 99,27 kronor.

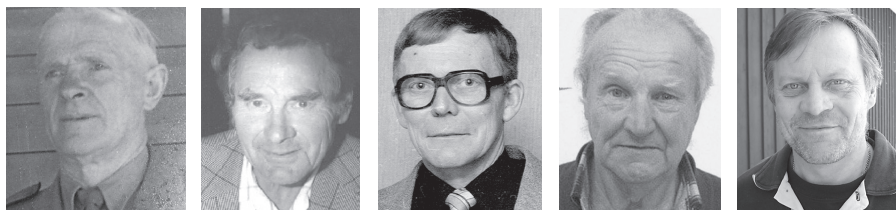
Finansiering av bygget skedde genom lån, dels i bank, dels av privatpersoner. Dessa kunde tas tack vare att andelar i föreningen såldes till intresserade bergbor. Andelarna var på 100 kronor men behövde inte betalas förrän tre månader efter uppsägning. Dessa papper dög dock bra som säkerhet i bank. 1941 ändrades andelarnas storlek till 25 kronor och skulle då betalas kontant.

Renovering på 1960-talet

År 1935 inreddes serveringsrummet och året efter biografmaskinrummet. 1939 hade man problem med strömmen som var alltför svag. 1943 renoverades lilla salen. Tio år senare dränerades grunden och i slutet av 1950-talet började man diskutera en storrenovering. 1960 tillsattes en renoverings-

Stora salen i bygdegården som den såg ut före renoveringen 1964.

Bygdegårdsföreningens ordförande genom åren. Fr.v. John Persson, Arne Andersson, Gunnar Andersson, Bo Karlsson och Bengt-Göran Andersson.

kommitté bestående av styrelsen förstärkt med pionjärerna Gunnar Andersson och John Persson.

Renoveringen genomfördes 1963–64. Anbud begärdes in men dessa låg enligt föreningen alltför högt för att kunna antas. Återigen blev det John Persson som med hjälp av stora ideella krafter genomförde upprustningen för en kostnad av drygt 60 000 kronor.

Under ett par år ordnade nu föreningen danser i egen regi. Tre stycken 1964 som gav ett netto på drygt 2 000 kronor och sex 1965 som gav knappt 2 400 kronor. I förhållande till arbetet med dessa fester var nettot litet och det blev inga fler. I stället ordnades lotterier och samtidigt lyckades man få alltmer i kommunalt driftsanslag. Så kan vi se att kommunen t ex 1977 gav 7 000 kr i driftsanslag.

1982 blev ett dyrt år då bland annat pannbyte måste göras. Då balanserade inkomster och utgifter på cirka 75 000 kronor. Då gav kommunen bidrag på 45 000, bostadsstyrelsen på 9 900 och Bergs c-avdelnings byggnadsfond 8 000 kronor. Denna fond återkom ofta med bidrag till föreningen under några år.

Nedläggning hotade bygdegården

Under 1980-talet minskade verksamheten mer och mer och bygdegården blev alltmer nedsliten. Ett alltför litet kök och i övrigt obekvämt gjorde att intresset för att hyra blev mindre och mindre. Styrelsen ställdes inför alternativen att lägga ner verksamheten eller att göra en ordentlig upprustning. Tack vare samarbete med föräldrakooperativet segrade upprustningsalternativet.

Från början hette föreningen Bergs bygdegårds byggnadsförening. 1947 ändrades namnet till Bergs bygdegårdsförening och var då fortfarande en ekonomisk förening. En sådan var inte bra när det gällde att söka lån och

bidrag till renoveringen 1963–64. Då bildades i stället en ideell förening med namnet Bergslunds bygdegårdsförening som övertog lokal och alla den gamla föreningens ägodelar.

Trots att föreningen varit verksam i 70 år är det endast fem personer som varit och är ordförande. John Persson inledde och satt kvar till 1945. Då tog Arne Andersson i Lädja Knapagård över och skötte denna syssla i 35 år. Många av dessa år var han också kassör. 1979 blev Gunnar Andersson, Hjulatorp ordförande. Bo Karlsson tog vid 1983 och 2001 kom Gunnar tillbaka. Efter Gunnars bortgång 2004 tog hans son Bengt-Göran Andersson över klubban. Nämnas bör också att Göte Andersson i Bredhult var sekreterare i 35 år.

Bio och dans när bygdegården var ung

Ända från starten 1934 och fram till 1970-talet hyrde SLU (efter 1963 CUF) bygdegården. I dessa föreningars protokoll kan vi se att verksamheten redan från början och fram till mitten av 1960-talet var mycket omfattande.

I första hand var det SLU:s egen verksamhet som blommade upp med möten minst en gång i månaden, under många år två gånger. Men det bjöds också på varjehanda aktiviteter för allmänheten. Så kan vi till exempel se att 1936 ordnades tio offentliga danser, vårfest, sommarfest och hembygdsfest. Aftonunderhållningar och barnfester stod på programmet och gymnastikgrupp och amatörteatergrupp var mycket aktiva. Biblioteksverksamhet och studiecirkelar kom igång, piano köptes in och i slutet av 1930-talet startade biografen.

De första åren visades filmerna med ambulerande filmapparat som ägdes av Norrvidinge biografförening, men snart nog köpte den lokala biograf-föreningen en egen. Filmverksamheten gav under många år ett hyggligt tillskott i kassan. Vissa år blev dock omkostnaderna stora. När man t ex säsongen 1947–1948 fick in 4 017 kr i biljettintäkter kostade filmhyran 1 277 och nöjesskatten 1 053 kronor.

I takt med ungdomarnas avflyttning minskade verksamheten i CUF. 1970 överlämnade föreningen sina medel, 36 747 kronor, till en fond för Bergs bygdegårds underhåll och 1972 upphörde Bergs CUF-avdelning.

Tillståndsbervis.

Hemmansäg. Tage Henrik Bertil Johannessson, Lådja, Bergslund, Bergs socken, född den 7 okt. 1914, meddelas härigenom jämlikt 27 § Kungl. Maj:ts kungörelse den 3 juni 1932 med vissa bestämmelser angående biografier och filmföreläsning tillstånd att handhava skötseln av biografmaskin vid biografställningar i Bergs Bygdegård inom Bergs socken

Värjö i Norrvidinge distrikts landsfiskalskontor den 20 april 1949.

Björger Qvist
Björger Qvist/

64.XIII.Ad.49.

Stämpel *okt.*

Lennart Gustafsson i Brått och Henrik Johannessson i Truls-sagården var under alla år biografmaskinister i bygdegården. Här syns också Henriks tillståndsbervis.

Den gången gick vi verkligen på bio

av Åke Stern

Att gå på bio i Berg var ett uppskattat nöje för många bergbor från slutet av 1930-talet till runt 1960.

Själv minns jag speciellt de första åren på 1950-talet då ett besök på bion blev en vana. Där tittade vi bl a på Janne Vängman och Åsa-Nisse men också på "Driver dagg faller regn" och "Vägen till Klockrike".

Jag minns speciellt ett biobesök. Som vanligt samlades vi ungdomar på söndagseftermiddagen vid affären i Bredhult. Visst skulle vi gå på bio, men då var det någon av flickorna som propsade på att vi verkligen skulle gå. Mopeder och cyklar fick stå kvar vid Bredhultskrysset och vi promenerade i väg, glatt sjungande och kanske skrålande nedför Bollbacke, förbi Furuledet och Sörskog fram till bygdegården. Från Bergs kyrkby kom många som promenerade och de som bodde lite längre bort kom på cykel eller moped. En och annan kom med bil och som vanligt stod Henrik Johannessson i Trulsagårdens Ferguson Grälle på parkeringsplatsen. Henrik var ofta biografmaskinist med god hjälp av Lennart Gustafsson i Brått.

Så löste vi biljetter i luckan innanför dörren och tog plats i de hårda uppfällbara trästolarna. Innan filmen började fick vi lyssna till *"Nidälven"* och någon annan klassiker framförd på en något raspig grammofon. Vilken film vi såg just den gången kommer jag inte ihåg men kanske var det *"Hon dansade en sommar"*. En kort paus fick vi medan Henrik bytte rulle uppe i maskinrummet.

Genväg blev senväg

När vi kom ut igen kom flickorna med en ny idé. Vi skulle gå runt Holma eller Hagstad hem för att få en lite längre promenad. Så blev det och fram till kyrkbyn var vi ett stort gäng som tog sällskap. Så traskade vi över Röda Mossen och Hagstad. När vi passerat Rosenlund eller *"Alexas"* tyckte Karl-Gunnar att vi kunde gå över Markahagen, Ripeträdan och Skrinelycke över till Källehult för att slippa gå hela rundan runt Ramsås.

Visst, vi vek av in i skogen men inte var det så lätt i mörker att hitta stigen över till Källehult. Upp till Markahagen gick det bra men där villade vi bort oss och med en del blöta skor och strumpor kom vi plötsligt fram till ett hus som vi inte kände igen. Efter lite överläggning konstaterade vi dock att det var Björkelund eller Lindbergs som vi var vid. Tack vare månen hade vi gått i rätt riktning och nu var det ju inte så långt varken till Källehult eller Bredhult. Där skiljdes vi med ett minne rikare, ett minne som följt med genom livet.

Studiecirklar har ordnats i bygdegården under så gott som alla år. Här lär sig ett gäng något om data 1983. Längts fram kursledaren och i övrigt runt bordet Ewert Ericson, Gunnar Skogström, Gustav Andersson, Benny Vernersson, Birgitta Pettersson, Karl-Olof Gustafsson, Ingvar Johansson och Rune Johansson.

Dagis blev vändpunkten

av Kerstin Haggren

I slutet av 1980-talet arbetade en grupp småbarnsföräldrar i Berg intensivt för att öppna ett kooperativt daghem. Problemet var lokalerna. Det ena förslaget efter det andra gick i stöpet, tills tanken väcktes att bygga vid Bergs bygdegård. Det blev början på en ny tid för bygdegården.

Bygdegårdsföreningen stod vid ett vägskäl. För att öka uthyrningen måste lokalen rustas upp, annars hotade nedläggning. Samtidigt jagade föräldrarna som ville öppna kooperativt daghem en lämplig lokal. Att förena dessa båda syften blev ett lyckokast.

Kooperativet hade nybyggarplaner och många tomtalternativ på gång. Längst framskred planerna med en tomt i Furuledet. Ända tills länsantikvarien i november 1989 sade tvärt nej. Vid en syn på plats upptäcktes ett bronsåldersröse en bit från den tänkta tomten, vilket var tillräckligt för att

Barn och personal från Bergslunds förskola den första sommaren, 1991, då ombyggnaden ännu inte var klar.

stoppa byggplanerna. Med facit i hand kanske det bästa som kunde hända.

Vem som kläckte idén att kombinera dagisbygge med bygdegården har inte gått att få fram. För de unga och i flera fall nyinflyttade föräldrarna fanns inga naturliga kontakter med bygdegården eller styrelsen där. Så av minnesbilder och de handlingar som finns sparade tycks det som om initiativet kom från bygdegårdsföreningen. I föräldrakooperativets verksamhetsberättelse från 1989–1990 noteras den 9 januari 1990: *"Bygdegårds-svängen" inleds då Åke Stern kontaktar oss*. Därefter sätter arbetet igång med väldig fart.

Bo Wiger var engagerad som både förälder och byggmästare. Hans planeringspärm från den här tiden är märkt "Daghemmet Blixten", vilket får illustrera brådskan i projektet.

Samarbetet mellan föräldra-kooperativet och bygdegårdsföreningen var under byggtiden mycket intensivt. Kooperativet planerade för daghemsverksamheten och stångades mot den kommunala byråkratin på sin kant. Bygdegårdsföreningen, med Åke Stern och Yngve Hult i spetsen, tog hand om Boverket och Växjö kommun för att få loss pengar till ombyggnad och renovering.

Boverket beviljade glesbygdsstöd till samlingslokaler med villkoret att även kommunen delfinansierade bygget. Efter många turer, där projektet tidvis hängde på en mycket skör tråd, fick bygdegårdsföreningen i mitten av april ett positivt förhandsbesked från Boverket. I juni beslutade kommunfullmäktige att gå i borgen för byggnadskreditivet. Bygget var igång!

Bergslunds föräldrakooperativs styrelse 1990:

Ordförande: Birgit Åström
V. ordf: Christina Adolfsson
Skr: Marie Fogelström
Kassör: Eva Lantz
Ledamöter: Anne-Li Fiskesjö,
Stefan Gustavson, Birgitta Wiger,
Susanne Gustafsson.
Suppleanter: Cornelia Richter-Simsek, Gunilla Ernfjäll, Birgitta Petersson.

Bergs bygdegårdsförenings styrelse vid tiden för renoveringen, 1989–90:

Ordförande: Bo Karlsson
V. ordf: Folke Johansson
Skr: Åke Stern
Kassör: Yngve Hult
Ledamöter: Gunnar Andersson
och Ewert Ericson.
Suppleanter: Bertil Johansson,
Carl-Gunnar Johannesson (1990
ersatt av Bo Wiger), Göte Andersson,
Kurt Eriksson och Filip Karlsson.

*Vid ombyggnaden
får bygdegården
ett modernt och
av myndigheterna
godkänt kök.
Därmed kan
förskolebarnen
serveras mat varje
dag som lagats på
plats.*

Från början planerades för två daghemsavdelningar, men kommunen trodde inte att det fanns underlag för det och var rädd för alltför höga kommunala kostnader för barnomsorgen. En avdelning fick bantas bort.

Första spadtaget togs 4 juni av föräldrakooperativets ordförande Birgit Åström och en månad senare var byggsatsen från Anebyhus på plats, samtidigt grävdes grunden för mellanbyggnaden som skulle länka ihop de båda huskropparna.

Den 1 oktober 1990 stod lokalerna klara för daghemmet och föräldrakooperativet kunde öppna sin verksamhet för 20-talet barn. Men köket var inte färdigbyggt förrän i mars, så maten hämtades under en tid från Anegården.

Hela om- och tillbyggnaden blev mycket lyckad, både för daghemmets behov och för bygdens aktiviteter i stort. Eldsjälarna inom kooperativet bidrog till att mycket annan verksamhet drog igång, samtidigt som bygdegårdsföreningens folk också fick ny inspiration.

Uthyrningen ökade dramatiskt, inte bara till daghemmet utan även till andra aktiviteter. Föreningens omsättning tiodubblades på ett par år och den ekonomiska verksamheten fick en helt annan omfattning än tidigare.

De första åren efter ombyggnaden var ekonomin kärv, minns Stefan Gustavson som övertog kassörssysslan 1993. Bygget kostade drygt fyra miljoner kronor. Boverket skulle finansiera hälften, Växjö kommun 30 procent

Föräldrakooperativet har med många timmars ideellt arbete byggt upp en inspirerande utemiljö för barnen. (Se nedan) Men visst kan en grushög och en vattenpöl räcka långt... Bilden till vänster är från 1991, när utemiljön ännu inte var klar.

Renovering och ombyggnad 1990–98:

Tillbyggnad av en daghemsavdelning i separat huskropp (Anebyhus), stod klar 1 oktober 1990. Total ombyggnad av kök, B-sal och hall.

C-salen gjordes ett par år senare i ordning av föräldrar från kooperativet, som behövde utrymmet till fritidsbarnen.

Upprustning av A-salen samt utbyggnaden av scenen var sista etappen.

A-salen behölls till stora delar intakt, men golvet som var kraftigt slitet fick bytas helt. Originaldörrar, biljettlucka och andra detaljer har bevarats för att behålla den ursprungliga stilen för bygdegården.

och bygdegårdsföreningen resterande 20 procent. Hela kostnaden lånades upp under byggtiden till förhållandevis hög ränta och det dröjde ända till 1998 innan bidragen från Boverket och kommunen betalades ut.

Den långa handläggningstiden berodde på att alla som sökte pengar hos Boverket sattes på kölista. Hur många som varje år beviljades pengar berodde på hur stora anslag verket fick.

Oron var stor för att pengarna, trots det positiva förhandsbeskedet, skulle brinna inne. I verksamhetsplanen för 1996 skrivs följande: *Nya bestämmelser där (hos Boverket) säger att bidrag inte längre lämnas till nybyggnad utan endast till renovering av gamla byggnader. Här kan vi komma i kläm trots att vi byggde enligt de regler som fanns när vi fick dispens.*

Men pengarna kom så småningom...

Vad har det då blivit av bygdegården på de här åren? Den allmänna meningen är nog utan tvekan att föreningen av daghem och bygdegård har lyft både bygdegården och föreningslivet i Berg. En synpunkt som återkommer är att detta har fått fler yngre att engagera sig, att arbetet har överbryggat generationerna och ökat kontakten mellan inflyttade och infödda bergbor.

Sommarkaféet är också en effekt av att bygdegården blivit mer funktionell och fått ett bra kök. Kökets standard är viktigt för uthyrningarna – förutom att det används för att ge förskolebarnen hemlagad mat, förstås.

Bygdegården har blivit en samlingspunkt. I stort sett varje kväll är det aktiviteter på gång. Vi skänker en tacksamhetens tanke till dem, som när det begav sig, vågade och ville! Och till alla dem som lagt oräkneliga timmars ideellt arbete för att skapa en fantastisk bygdegård.

"Det här har blivit mycket bättre än vi kunde föreställa oss. Jag njuter varje gång jag åker förbi och ser att det är full aktivitet i bygdegården."

Bo Wiger
förälder och byggleddare

"Vi var i ett dödläge när tanken väcktes att vi kanske kunde locka dit kooperativet. Alla tänkte på idén med en gång. Det här har länkat ihop generationerna inom föreningslivet och socknens inflyttade med de äldre."

Åke Stern
bygdegårdsföreningen

"För bygden var detta en jättebra lösning, som gav ringar på vattnet. Vi var ett gäng som brann för detta. Det vi gjorde kan jag idag tycka var beundransvärt."

Birgit Åström
föräldrakooperativets
första ordförande

Många minnen från bygdegården

av Kurt Andersson

Kurt i Tors var med under de tidiga livaktiga åren i Bergs bygdegård. I en personlig betraktelse över allt som förevarit inom dess väggar beskriver han dåtidens danser och teatrar såväl som bygdegårdens betydelse idag.

När man stannar till vid bygdegården hör man barnaröster. Där är full rulle varje dag, och det är bland det mest glädjande som hänt i Berg. Att föräldrakooperativet kunnat starta förskolan och driva den, gör att Bergs socken har möjlighet att förbli en levande landsbygd.

Med sten och ”stockahjälpe”

På trettioalet, när bygdegården föddes, blev den också en välsignelse för Berg och dess ungdomar. Det var den livaktiga SLU-avdelningen med Gustav Johansson i Ernatorp i spetsen, som tog initiativet. Med ”stockahjälpe” och mycket annan hjälp av socknens bönder kunde det stora huset resa sig ur sin steniga grund. Enligt Ernst Johansson i Ernatorp var det John Andersson i Hjulatorp, som fraktade den mesta stenen från grundgropen till det som skulle bli parkeringsplats. Den lär ha ett stabilt underlag. Om Ernst minns rätt skedde det här 1934.

Själv minns jag inte så mycket av detta, men från 1938, när jag skrev in mig i SLU, och framåt har jag en hel del minnen.

Ungdomens samlingspunkt

Egentligen rörde sig det allra mesta från den tiden för min del runt bygdegården. SLU-mötena, där jag lärde känna fler kompisar och kom över den värsta blygheten för flickor och började lära mig dansa. Mötena avslutades alltid med dans till dragspel, som ofta trakterades av min gode vän och ”musiklärare” Olle Karlsson (senare Ernfjäll) i Ernatorp. Själva förhandlingarna intresserade mig nog inte så särskilt mycket, men mötes-teknik och sådant fastnade väl ändå i medvetandet. Dansen var förstås det viktigaste.

Offentlig dans anordnades vintertid så där en gång i månaden och alltid nyårs- och påskafton. Fram på våren ibland i form av maskerad. Allt det

här var högtidsstunder. Vi hade ofta mycket bra musik och det kom massor av folk. Man fick akta sig i trängseln för att inte komma för nära den stora kaminen, som åtminstone i början på kvällen eldats glödhet.

Vernons orkester från Alvesta var en bland dem som jag minns bäst. På den tiden fanns det inga mikrofoner och högtalare, så refrängsångaren Ulf Hågeryd sjöng i en megafon, en trätt av celluloid. Det var för det mesta engelska texter och eftersom jag då inte kunde ett dugg engelska begrep jag ingenting, men det lät mycket intressant och bra.

Men den första dans jag dansade med en flicka var en vals. Jag blev faktiskt uppbjuden, av min läskamrat Maj Dahlström i Sjögårn. Sânt minns man.

Bygdens biograf

Naturligtvis fanns det mycket annat än dans i bygdegården. Där fanns ett litet bibliotek, som jag lånade flitigt ifrån och som nog har betytt mycket för mitt intresse för bra litteratur. Film visades en gång i veckan. Henrik Johannesson i Trulsagårn och Lennart Gustafsson i Bråt var biomaskinister, och filmerna fick hämtas i Lidnäs, vilket ibland ställde till problem med transporten. Henrik minns att en gång tog det eld i en film, men han lyckades slita av den i tid.

Så var det teater. Ibland kom Riksteatern. I en föreställning medverkade Sif Ruud. Hon förälskade sig i den gamla sekretär, som stod i en av sminklogerna. Hon ville absolut köpa den. Jag tror hon betalade 25 kr för den, det var ju rätt mycket pengar då. Jag fick det tvivelaktiga nöjet att ombesörja transport till Lidnäs för vidare befordran till Stockholm. Hoppas hon fick mycket glädje av den. Jag har för mig att jag fick ett tackbrev för besväret.

Livaktig amatörteater

SLU sysslade också mycket med teater. Det anordnades riksomfattande tävlingar i amatörteater och andra underhållningsformer. Grimslövs avdelning hade ett högklassigt gäng, som ibland kammade hem riksmästerskapet med bland annat Strindbergpjäser. Vi i Berg ägnade oss inte så mycket åt teater som kabaréer, revyer och sådant som Fröding- och Dan Andersson-aftnar. Även om vi inte deltog i några tävlingar på riksnivå, så fick vi en hel del beröm för våra alster. Så långt tillbaka som jag minns, var Gustav Jansson på Nybygget från början den drivande kraften innan Kjell Eriksson i Lövhult och jag började med vårt revyande. Kanske var vi elaka i överkant i nyårspotpurrierna några gånger, men man tyckte vi var roliga, och

så småningom blev vi väl förlåtna. Tiden med revygänget var nästan den roligaste i mitt liv.

Jag kan fortfarande minnas och uppleva den märkliga stämningen, när man ensam på kvällen gick och donade med kulisser i den tysta, tysta bygdegården, som annars var fylld av liv. Det hör också till de goda minnena.

Folkdansfrälst

Gustav Johansson i Söragårn i Hjulatorp hade gått på Grimslövs folkhögskola och blivit folkdansfrälst. Han bildade och övade Bergs folkdanslag, och jag fungerade som pianist vid övningarna, eftersom han inte kunde både instruera och spela samtidigt. Att jag sedan skulle följa med tillsammans med pianot till orter runtomkring, där laget skulle framträda, det förstår jag inte. Gustav var verkligen så bra på fiol, att det hade räckt mer än väl med hans spel. Och vilket arbete med att lasta pianot på Hildings lastbil, som fraktade hela laget på flaket!

Föreläsningsföreningarna är fortfarande verksamma på många ställen här runt omkring, men tyvärr inte i Berg. Det måste vi ändra på. Den föreläsning jag minns bäst från förr, var egentligen en visafton med Folke Järbo. Han kunde verkligen tolka visor. Han är nog orsaken till min kärlek till visan, och jag försöker så gott jag kan efterlikna honom i inlevelse och uttryck.

En levande bygdegård

Teaterföreställningar får vi fortfarande njuta av då och då. En del har jag väl missat under vår 25-åriga bortavaro, men ett par lysande föreställningar med Mary Lou Ward har vi haft på senare tid, liksom andra föreställningar från Regionteatern.

Ja, bygdegården är fortfarande i hög grad levande. Gymnastik någon gång i veckan och som motpol en hel del kalas, när någon gifter sig eller fyller år. Och på sommaren kaféet, som besöks av ibland hundratals gäster varje dag. Kronobergsradion med "Pejes café" fyllde byggnaden till bristningsgränsen härom året. Alltid är det något på gång.

Det är en samling eldsjälur i bygdegårdsföreningen som gjort det möjligt. Gunnar Andersson i Hjulatorp var en av dem. Till exempel har han tillsammans med sin son Bengt-Göran och andra i föreningen haft ett hårt snärj med värmen i huset, när pumparna har trilsrats.

Bygdegården lever, och det är viktigt för Bergs socken, att den gör det länge än.

Utfärdsbön – en bortglömd sed

av Inga-Gun Andersson

I samband med Gunnar Anderssons i Hjulatorp bortgång återuppstod en gammal tradition som numera nästan helt fallit i glömska, nämligen utfärdsbönen. Inga-Gun i Tors redogör här för hur ritualerna kring utfärdsbönen genomfördes.

När Gunnar i Hjulatorp skulle begravas kände hans hustru Ingrid att ”Gunnar kan bara inte åka förbi på vägen mellan lasarettet och Bergs kyrka. Han måste få komma hem en sista gång!”

Hon inbjöd därför släkt och grannar till utfärdsbön på Hjulatorp Karlsgård, en gammal tradition som av olika skäl blivit alltmer sällsynt. Gunnar skulle komma att lämna Hjulatorp på samma sätt, som hans far och farfar och många släktled bakåt i tiden gjort.

*

Bengt Ivar Peterson är en välkänd och skicklig begravningsentreprenör, med mycket god kunskap om seder och bruk i både nutid och gammal tid. En excellent läromästare har han dessutom haft i sin pappa Edvin. Bengt

Bengt Ivar Peterson läser en bön innan begravningsföljet börjar sin färd från Hjulatorp till Bergs kyrka.

I Hjulatorp var vägen risad på traditionellt sätt med hackat granris.

Ivar har hjälpt mig med fakta om utfärdsbönen som en viktig del i att en avliden skulle få en värdig utfärd från sitt hem enligt bygdens sed.

Ända långt in på nittonhundratalet, var det vanligare att människor dog hemma i sina sängar, än att man slutade sina dagar på sjukhus eller äldreboende.

Den som dog hemma tvättades, rakades och kläddes gärna i en vacker, vit skjorta och placerades i en kista som ofta var tillverkad på gården. Badden var hyvelspån och om man inte hade en köpt liksvepning fick ett av husets lakan följa den döde. Man såg till att ögonen var slutna och ofta placerades en psalmbok under hakan både som en re-

ligiös symbol och för att munnen skulle vara sluten. Fram till begravningsdagen, vanligen en söndag, stod sedan kistan granrisomgärdad i ett uthus på ett par bockar innan man tog ett sista avsked och kistlocket sattes fast.

Vägen risades

Hur fattigt det än var skulle den döde få en värdig utfärd och släkt och grannar förplägas. Huset skulle städas, man lejde kok- och serveringshjälp och förberedde mat och dryck, kläder och utsmyckningen av gårdsplan och kista. Man skulle ”risa”, det vill säga göra mönster med hackat granris. Detta innebar att man placerade bockar för kistan framför huset, och placerade granar i en båge runt en kant av granris och försåg sedan såväl fyrkanten under kistan som gången ut till vägen med en granrisbård och hackat ris över hela ytan. Vid utfarterna från de gårdar begravningsföljet skulle passera placerades granar med brutna toppar och man formade ett

mönster av hackat granris på vägen i färdriktningen.

Bengt Ivar berättar om olika sed och tolkning kring de brutna topparna på granarna, På en del ställen bröt man alltid topparna som ett slags symbol för ett avslutat liv, på andra bröt man toppen bara om en ung människa var död.

Smyckat med granris

”Emma på Hörnet” (beskriven i tidigare krönikor) var skicklig i att risa, och hon smyckade sin utfart vackert och värdigt. Som tack för hedersbetygelsen fick hon mat från sorgehusen efter begravningen.

På gårdarna hackade man ofta riset i hackelseverket och det skulle placeras i speciella mönster.

Begravningsmorgonen var släkt och grannar bjudna tidigt. Klockan åtta – till och med sju ibland – samlades man på smörgåsfrukost. Då stod den smyckade kistan på sina bockar i sin omramning av granar och granris.

Efter avslutad måltid gick man ut och sjöng en psalm och officianten – i

Gunnar Andersson

Alldeles i början på 2004 lämnade han oss, Gunnar Andersson i Hjulatorp. Lämnade sin familj och sitt älskade Hjulatorp, där han levt hela sitt liv och brukat, vårdat och förbättrat den jord så som förpliktigats genom generationer. Lämnade de uppdrag han in till sina sista dagar aktivt och med stor frenesi skötte bland annat ordförandeskapet i Bergs Bygdegårdsförening och kassörskapet i RBU (Föreningen för rörelsehindrade barn och ungdomar).

Alla som träffat Gunnar i Hjulatorp genom åren har haft glädjen att möta en aktiv, modern, skojfrisk, kunnig, deltagande yrkesman och medmänniska. En arbetande person som fanns hemma i vardagen, som grannbarnen delade vardagen med, som gladdes med dem och kände, visste och kunde. Vi minns honom med värme. *Inga-Gun Andersson*

Berg ofta Edvin på Hagtorpet – läste en utfärdsbön, som fanns i psalmboken under rubriken ”När den döde bärs ut ur sorgehuset”, och ceremonin omfattade kanske ännu en psalm och en bön.

I gammal tid fördes sedan kistan – buren av nära anhöriga män – till en hästdragen likvagn. Så startade färden till kyrkogården och bakom fylldes det på av hästskjutsar. På senare tid ersattes likvagnen av likbil och en bilkaravan följde i långsamt värdigt tempo bakom.

Sommartid gick man inte in i kyrkan, utan jordfästningen skedde ute vid graven. Vintertid när man hade kistan framför altaret, bars den ut och gravsattes före gudstjänsten och begravningsgästerna deltog därefter i högmässan. Spadar fanns vid graven och några av begravningsgästerna hade uppdraget att skotta igen gropen, berättar Bengt Ivar.

Begravningskalas enligt traditionen

Sedan åkte gästerna tillbaka till sorgehuset för middag, som inleddes med varm buljong och oststång på stående fot, för att sedan följas av traditionellt smörgåsbord med två ombjudningar, och kanske också varmrätt innan det blev efterrätt med förningsostkakor, smörbakelser och speciell begravningskonfekt för att avslutas med kaffe och tårta.

Släkt och grannar förväntades ha med ”förning” som oftast bestod av ostkaka eller smörbakelser, som på senare tid stundom ersattes av köpetårtor med ett svart chokladkors på.

Med lejd kokerska, köksbiträde och serveringspersonal – de närmast sörjande skulle ju sitta med till bords – blev det rejält kostsamt för de anhöriga, men det var angeläget att följa bygdens sed.

*

När Gunnar lämnade Hjulatorp förrättade Bengt Ivar utfärdsbönen. Kistan stod utanför stugan omgiven av snötyngda granar och risandet var vackert och välgjort, väglett av foton från pappa Johan Anderssons begravning.

Man sjöng psalmen ”Så skön går morgonstjärnan fram...” och Bengt Ivar läste bönerna ur psalmboken ”av konungen gillad och stadfäst år 1937” en solist sjöng en hymn och Gunnars närmaste bar kistan till väntande bilen och följet satte sig i rörelse.

När vi i Torshult väntade på att få falla in i processionen kunde vi räkna in över 60 bilar bakom likbilen.

Vi fick vara med på en minnesrik begravning med fullsatt kyrka och 135 personer på minnesstund. I bygdegården naturligtvis.

Barnen på Kyrkhemmet

av Olle Nord

Nord, Bergholm och Svahn är välkända namn i Berg. Alla har sitt ursprung från torpet Kyrkhemmet under Bergs Säteri. Där fanns sönerna Carl Gustaf, Anders Johan och Frans Emil som blev upphov till var sin släktgren med nytt namn. När dottern Eva gifte sig med husaren Björk knöts också Björk-släkten till Kyrkhemmet. Andra döttrar sökte lyckan i främmande land.

Olle Nord, uppvuxen i Lövhult och dotterson till soldaten Carl Gustaf Nord delar här med sig av sina kunskaper om barnen på Kyrkhemmet.

Jag har med stort intresse läst boken ”Småstugornas folk i Berg” och känt igen många namn och ansikten från min tid i Berg under 1920- och 1930-talen. Min fru, Margaretha, och jag har släktforskat en del och i boken dyker det upp många välbekanta namn. Jag skall försöka ge lite mera kött på benen om barnaskaran, som finns bokförd på 2:5a Kyrkhemmet under åren 1857–1894.

Bakgrund

Anders Schill (barnens farfar) föddes den 5 augusti 1791 i Sandsjö Jonsgård i Ormesberga och gifte sig 1817 på Svanås Säteri med Lena Cajsa Matthisdotter från Värnamo. De bosatte sig på husartorpet Nr 68 Svanås och flyttade omkring 1820 till Svanebro. De fick totalt nio barn varav Anders var en av dem. Han föddes den 7 april 1826 på Svanebro, Ormesberga.

Anders (ibland kallad Andreas) gifte sig 1852 med Anna Cathrina Johanesdotter från Rommadal, Tjureda. Familjen bodde först på Rommadal och flyttade till Berg 1853.

Anders blev rättare på Bergs Herrgård fram till 1857, då de flyttade till Kyrkhemmet. Där blev han kyrkväktare i Bergs kyrka och skötte också posten. Han hade även hand om mältningen till brännvinsbränneriet på Herrgården samt utförde en del snickeriarbeten. Cathrina dog 1910 och Anders dog i hjärtinfarkt 1912. De fick nio barn, vars livsöden jag skall försöka redogöra för i stora drag.

Sara Lisa Andersdotter med make Kaspar Böhme och dotter Annie.

Annie Böhme-Brushafer och Hermann Brushafer emigrerade till USA 1925.

Sara Lisa Andersdotter

Sara Lisa föddes den 7 mars 1852. Som 23-åring emigrerade hon till Tyskland, där hon troligen arbetade som piga till att börja med. Hon gifte sig med lantbrukare Caspar Theodor Böhme, född 1848, och de bosatte sig i Neumünster, Holstein, Tyskland.

De fick åtta barn, som alla förutom en dotter var bosatta i Holstein- och Hamburgområdet. Flera av deras ättlingar omkom under andra världskriget. Sara Lisa dog 1918 och Kaspar 1929.

Dottern Annie Böhme, som var född den 9 juni 1898, gifte sig med Herman Brushafer. De emigrerade 1925 till Maywood, Illinois, USA. Annie Brushafer besökte Sverige i slutet av 1950-talet och vi började brevväxla och utbyta uppgifter om släktförhållandena. Annie dog 1987.

En sonson till Sara-Lisa, Adolf Böhme, har vi fått kontakt med och vi har mötts både i Sverige och i Hamburg, där han har varit polisofficer. Adolf arbetade först som valfångare och tjänstgjorde i tyska marinen under kriget. Han blev tillfångatagen i Norge och satt i ett kanadensiskt fångläger och klarade livet på så sätt.

Eva Christina Andersdotter

Andra dottern Eva Christina föddes den 20 september 1853 på Rommadal. Hon gifte sig 1877 med husaren Jonas Magnus Björk och bosatte sig på husartorpet Björkäng. De fick åtta barn. Eva Björk har tidigare beskrivits i Bergs krönika. Hon dog 1945 och blev alltså 92 år gammal trots ett mödosamt liv.

Sonen Ernst med hustru Adina skötte om Eva och Jonas på deras ålders höst. Jag minns att de gamla under 1930-talet bodde i en kammare på Björkäng. De var alltid pigga och pratsamma och kaffepannan kom alltid fram vid besök. Adina spelade munspel och ibland blev det en svängom i köket. En sonson till Eva, Bertil Roos, var förvaltare vid KA 4 i Göteborg och under 1944 var han min chef på Radioskolan på regementet.

Eva Andersdotter gifte sig med husar Jonas Magnus Björk och de bosatte sig på husartorpet nr 60.

Anna Marias och Carl Johans familj. Främre raden: Carl Johan och Anna Lundeen, Jennie, Helga, Edna, Duane (liten), Gilbert, Markus. Bakre raden: Melvin (Minnies son), Stanley (Jennies son), Roy (Helgas son), Signe (Herberts fru), Eleonora (Jennies dotter), med man Donald, Annie Brushafer, Maria Alvin, Herbert.

Anna Maria Andersdotter

Tredje dottern Anna Maria föddes den 11 april 1855. Hon arbetade först som piga i Holma och Ormesberga men i juni 1882 emigrerade hon till Harris, Chisago County, Minnesota, USA.

En farbror till Anna Maria, Johan Andersson, född 1828, hade omkring 1870 emigrerat med fru och två barn, till detta område. De köpte jord i det området som Vilhelm Moberg beskriver i *Utvandrarna* och byggde upp en gård, som fick namnet Oak Grove Farm. På det här viset blev så småningom torparsonen självägande bonde, vilket hade varit en omöjlighet i 1800-talets Småland.

Anna Maria träffade här på nytt sin farbrors familj och då också sin kusin Carl Johan Johansson som var född 1852 i Växjö. De gifte sig 1882 och i samband med giftermålet tog de efternamnet Lundeen.

Så småningom fick de tio barn som i sin tur fick många barn, så släkten är spridd över hela USA. Tack vare att en dam i släkten släktforskade har vi fått en bra översikt över släktens utveckling fram till 1970. Min mormor

Familjen Carl Johan Johansson samlade för fotografering.

och morfar höll brevkontakt med släkten i USA. Det var spännande då det kom amerikabrev, för ibland innehöll de en dollarsedel. Breven har tyvärr inte sparats.

Släktbanden mellan Tyskland och USA knöts samman genom att Annie Böhme-Brushafer (Sara-Lisas dotter) och Anna Maria fick kontakt med varandra.

Anna Maria dog i januari 1940 och Carl Johan i mars 1944.

År 1970 besökte vi USA och hälsade då på släkten i Harris och Minneapolis. Vi blev väl mottagna och träffade flera av barnen till Anna Maria, alltså min mors kusiner. Vi besökte den lilla staden Lindstrom och tittade på statyn över Karl-Oskar och Kristina (en kopia finns i hamnen i Karlshamn). På restaurangen bredvid fanns skylten "Miss Lutefisk", så man håller hårt på de svenska rötterna.

Anna Maria och Carl Johan brukade Oak Grove Farm som de tagit över efter Carl Johans far. En dotterson, Roy Hammarstrom, bor fortfarande där. Han fyllde 90 år den 4 maj 2004. Det är som i Sverige att små lantbruk

Mathildas familj. Sittande i mitten: Mathilda Andersdotter-Behrens med make Heinrich Behrens, vävare i Neumunster. Längst t h Hans Behrens, möbelsnickare och längst t v Willy Behrens. Bakom föräldrarna Emil Behrens, instrumentmakare Leipzig och Heinrich Berens, ingenjör Kiel.

inte lönar sig längre, utan en bonde arrenderar ett antal gårdar och kör med stordrift. Omgivningarna påminner ganska mycket om Berg med många små sjöar och omväxlande löv- och barrskog, så det kändes nog naturligt för invandrarna från Berg och Ormesberga att slå sig ner här.

Vi besökte ett gammalt par, där mannen talade perfekt svenska men med en dialekt från 1800-talet. Han hade lärt sig svenska av sina föräldrar, som inte talade engelska, men han hade aldrig besökt Sverige. På kyrkogården var det nästan enbart skandinaviska namn på de gamla gravstenarna.

Roy Hammarstrom och dottern Judy gjorde en rundresa i Sverige i slutet av 1980-talet och hälsade på oss också.

En sonson till Anna Maria heter Merle Lundeen och är bosatt i Largo, Florida, så det har gett oss orsak att åka till Florida ett par gånger. Largo ligger 15 minuters bilresa från den härliga Clearwater Beach vid Mexikanska golfen, så det har varit ett utmärkt semester mål. Familjen Merle Lundeen har också besökt oss i Sverige. Ytterligare en kontakt fick vi 1997, då en sonsonson, Jim Lundeen med fru kom och hälsade på oss. Det var roligt att även få träffa den yngre generationen. De bor i Cameron, Wisconsin.

Anders Gustav Andersson

Förste sonen, född den 29 december 1857, dog tyvärr vid födseln.

Mathilda Andersdotter

Matilda föddes den 31 juli 1860 i Kyrkhemmet i Berg. Hon följde sin äldsta systers exempel och emigrerade till Neumünster, Holstein i Tyskland 1885. Så småningom gifte hon sig med Heinrich Behrens, som var vävare i Neumünster. De fick fyra söner, som vi tyvärr inte fått någon kontakt med. En av dem hamnade i Leipzig i det gamla DDR. Mathilda dog 1919.

Carl Gustaf Andersson (Nord)

Sonen Carl Gustaf föddes den 1 september 1863. Det fanns inte många arbeten att välja på under den här tiden, antingen dräng eller indelt knekt. Carl Gustaf valde soldatyrket och blev placerad på 8:21 Soldattorp 78 i Lövhult den 1 oktober 1886.

Jag har en kopia av kontraktet som skrevs med Norrvidinge Kompani af No 11 Kongliga Kronobergs Regemente den 22 september 1885. Det var tuffa villkor och första årslönen var 5 riksdaler, som togs om hand av kompani-chefen. Som indelt soldat fick han efternamnet Nord i stället för Andersson.

Carl Gustaf Nord med maka och tre av sina sex barn: Carl Gustaf f 1863, Hilma f 1901, Nanny f 1896, Berta f 1903 samt hustrun Ida f 1869.

Anna och Gustaf (se nästa sida) var utflugna och Rut var ännu inte född.

T v Carl Gustaf och Idas ende son Gustaf Nord med sin cykel. T h äldsta dottern Anna Nord, född 1891, som emigrerade till Portland, USA. Hon gifte sig i USA, men dog barnlös i spanska sjukan 1918. Hennes tillhörigheter skickades hem i en amerikakoffert, som finns bevarad.

Det måste ha känts fantastiskt att få ett helt hus för sig själv och nu gällde det att skaffa sig en fru. Det blev Ida Cathrina Carldotter från Westra Led i Tolg, född den 5 maj 1869, som han gifte sig med 1891. Carl Gustaf och Ida är mina morföräldrar.

I Bergs krönika 1991 skrev jag en liten artikel om hur det var på soldattorpet under början av 1900-talet. Där finns också en kopia av legokontraktet och syneprotokollet som upprättades vid tillträdet till torpet.

Carl Gustaf utbildade sig till byskomakare för att bättra på inkomsterna. I rask takt föddes sex barn, fem flickor och en pojke. Soldattorpet friköptes 1917 (annan uppgift 1915) och Carl Gustaf och Ida bodde kvar till sin död, 1943 respektive 1951.

År 1932 köpte sonen Gustaf Nord torpet och bodde där till sin död 1970. Soldattorpet är nu pietetsfullt restaurerat till en modern bostad av Ingvor Lundqvist.

Utanför Carl och Stina Cajsas stuga Västraled sommaren 1908.

Bakre raden fr v Hulda Sjögren, Sofia Carlsson, Frida Carlsson, Carl Carlsson, Carl Gustaf Nord, Nanny Nord. Främre raden: Gustaf Sjögren, Gustav Carlsson, Nils Petter Carlsson, Bertil Carlsson, Carl Johannesson, Stina Cajsa Johannesson, Berta Nord, Ida Nord och Hilma Nord.

Anders Johan Andersson (Bergholm)

Anders Johan föddes den 1 mars 1866. Vid 16 års ålder började han arbeta på Herrgården och stannade där några år. Anders Johan valde också militärbanan och blev artillerist, troligen i Göteborg under några år. Där fick han anta efternamnet Bergholm.

År 1894 gifte han sig med Christina Jonasdatter från Tjureda och de bosatte sig på Kyrkhemmet i Berg. De fick sju

Anders Johan Bergholm i sin korgstol utanför sin bostad Kyrkhemmet.

Delar av familjerna Bergholm, Björk, Nord och Svahn samlade vid soldattorpet i Lövhult vid Ida Nords 80-årsdag den 5 maj 1949.

Stående från vänster: Olga Palm (Bergholm), Signe Svahn, Anna Svahn, Edvin Bergholm, Hildur Svahn, Anna Bergholm (Svahn), Hilma Karlsson (Nord), Elof Schön (skymd), Gustav Svahn, Emilia Nord, Rut Löfgren (Nord), Axel Svahn ? (skymd), Erik Svahn, Gustav Nord, Olle Nord, Lisa Schön (Nord), Ernst Björk, Bertil Nord, Berta Carlsson (Nord), Vera Carlsson och Hugo Svahn.

Framför dem: Edvin Nilsson, Nanny Andersson (Nord), Inger Palm, John Bergholm, Adina Björk med Ann-Christin Svahn i knät samt Irma Svahn. Längst fram Barbro Palm.

barn, av vilka Edvin, Regina, John och Olga stannade kvar i Berg. Anders Johan övertog så småningom sysslan som kyrkväktare efter sin far, Anders.

Någon gång under 1920-talet drabbades Johan av Parkinsons sjukdom (tror jag) och dottern Regina, som gift sig 1932 med Olle Karlsson, skötte om honom. Hustrun Christina dog redan 1918.

Jag kommer ihåg att efter kyrkbesöket brukade vi hälsa på i Kyrkhemmet och dricka kaffe. Johan satt alltid i en länstol och han hade besvär med att hålla koppen på grund av skakningarna i händerna. Vi barn tyckte det var underligt. Johan levde till den 30 maj 1949.

Ida Carolina Andersdotter

Yngsta dottern Ida Carolina föddes den 17 augusti 1870. Hon flyttade först till Ormesberga och hamnade så småningom i Skärkind i Östergötland. Där gifte hon sig 1895 med slaktaren Karl Johansson, född 1869 och de bosatte sig i Hermanshult, Skärkind. De fick nio barn, som bosatte sig på olika platser i Östergötland.

Ida var nog den som hade minst kontakt med mina morföräldrar. Så vitt jag vet kom hon aldrig tillbaka till sin hembygd, trots att avståndet inte var så stort. Hon dog redan i april 1928. På 1980-talet fick vi kontakt med några av ättlingarna, som bodde kvar i Skärkind.

Frans Emil Andersson (Svahn)

Sista barnet Frans Emil föddes den 8 december 1872. Även han valde att bli indelt soldat och han tjänstgjorde vid Södra Sunnerbo Kompani. Där tilldelades han efternamnet Svan (Svahn).

Han utbildade sig till snickare och gifte sig med Ida Carolina Johansdotter från Tjureda. De fick sju barn, av vilka sex stannade kvar i Berg. Axel och Erik blev välkända murare. Familjen bodde först i Tolg och flyttade 1913 till Furuledet.

Frans Emil dog redan 1932 i en bilolycka, varför jag bara har ett diffust minne av honom.

Tre olika namn

Det är intressant att se hur tre bröder från senare hälften av 1800-talet blev anfäder till tre släkter med olika namn, Nord, Bergholm och Svahn. Det kan vara ganska förvillande, då man börjar släktforska. Under min uppväxt var vi och hälsade på i olika stugor utan att jag riktigt fattade att vi var släkt med varandra.

Småstugornas folk hjälpte varandra och hade nog god social kontakt, ofta beroende på att de var släkt. Ovanstående visar också hur folkökningen gjorde att några emigrerade för att skaffa sig ett bättre liv. Det var också många som blev kvar i hembygden och de har bidragit till att göra Berg till en trivsamt och populär bygd.

*Under min
uppväxt var vi
och hälsade på
varandra i olika
stugor utan att
jag riktigt fattade
att vi var släkt.*

Från affärsbiträde till brigadchef

av Åke Johansson

Att vara officer är knappast ett framtidsjobb idag. Årets försvarsbeslut innebär att flera regementen läggs ner. Men för inte så länge sedan sågs den militära banan som en möjlighet att nå en bra utbildning och en säker karriär. Åke Johansson, uppvuxen i Berg, berättar om sin väg från affärsdisken i Blomstrandsliden till försvarsmaktens topp.

Sune Andersson har bett mig nedteckna några minnen från min uppväxt i Berg, samt mina funderingar kring yrkesval, utbildning till officer och erfarenheter från militäryrket. Man kan ju inte säga emot en gammal lärare, särskilt inte om han samtidigt är reservofficer!

Jag föddes 1937 på Vetlanda BB. Mina föräldrar Erik och Agnes Johansson hade nämligen affär i Milletorp, Korsberga. 1939 övertog de Gunnar Elgs affär i Ödetofta, Tolg, och 1948 köpte de Gunnar Anderssons affär och fastighet i Berg.

De första minnena från Berg förknippar jag med skolan. Jag gick i fjärde klass när vi flyttade till Berg. Lärare var Siri Alm. Tyvärr hade vi i Tolgs skola inte läst alla ämnen i samma ordning som i Berg, så utöver de normala läxorna fick jag läsa in de avsnitt som jag härigenom hade missat. Då upplevde jag skolan som mycket jobbig och Siri Alm som oerhört sträng och krävande. Efter dessa inledande bekymmer hade jag dock inga problem med skolarbetet.

Scouterna en god skola

Jag blev medlem i scoutkåren. Det väckte mitt intresse för friluftsliv. Särskilt trevligt var det naturligtvis att få delta i olika läger och träffa andra scouter. Just erfarenheterna från scoutrörelsen, med fint kamratskap, vistelse i skog och mark, samt ett naturligt sätt att under en utsedd chefs ledning samarbeta för att lösa olika arbetsuppgifter, påverkade i hög grad mitt yrkesval. Som kårchef under en tid verkade Thage G. Peterson. Så den så småningom blivande försvarsministern medverkade på sätt och vis till att jag kom att verka i det militära.

Brigadchef som ung

Åke expedierar
kunden Tora
Johansson i
faderns väl-
sorterade lant-
handel omkring
1954.

Befattningar och grad

- 1957 Anställd I 11 (Korporal)
- 1958-60 Instruktor I 11 (Furir)
- 1960-68 Instruktor/Plutonchef I 11 (Fänrik)
- 1968-71 Lärare vid infanteriets kadettskola, Halmstad (Löjtnant)
- 1972-73 Kompanichef I 11 (Kapten)
- 1973-77 Generalstabsaspirant vid arméstaben och värnpliktsverket. (Major)
- 1977-80 Detaljchef vid arméstaben (Major i Generalstabskåren)
- 1980-81 Kompanichef P6 Kristianstad
- 1981-86 Avdelningschef, sektionschef vid militärområdesstaben Kristianstad (Överstelöjtnant)
- 1986-87 Bataljonschef P6, Kristianstad
- 1987 Stabschef P6/Fo 14, Kristianstad
- 1988 Chef Malmöbrigaden PB7, Revinge (Överste)
- 1989 Stabschef vid fördelningsstaben, Kristianstad
- 1992 Brigadchef, utbildningschef P6 Kristianstad

Affärsbiträde vid mogen ålder

Åke Johansson som överste och brigad-
chef. Bilden tagen 1993 vid avtackningen
av den sista kullen värnpliktiga vid P 6.

Jag hjälpte naturligtvis till i affären när det erfordrades. Affärerna gick bra, så det fanns att göra. Kontakten med kunderna upplevde jag mycket positivt. Utan att överdriva kan man nog konstatera att en lanthandel på den tiden hade en mycket stor social funktion. Det var verkligen en träffpunkt för bygdens folk. Varusortimentet kunde också tillgodose de flesta önskemål. Utöver livsmedel fanns det bl a textilier av skilda slag, husgeråd, porslin, presentartiklar, järnvaror, fodervaror, färger och tapeter. Som filial till apoteket i Alvesta erbjöds receptfria läkemedel, t ex ”Fyra slags droppar”, som jag minns var en mycket populär medicin. Vi tog emot tipskuponger och kunde erbjuda banktjänster i egenskap av expeditionskontor för Jordbrukskassan i Lammhult.

Jag trivdes med arbetet i affären och med kamratlivet på fritiden, så när jag slutade skolan efter de sju år som då gällde, valde jag att börja arbeta i affären i stället för att söka till realskolan i Växjö. Detta trots att jag hade bra betyg och utsattes för en hel del övertalning. Men jag insåg efter hand att de sju åren i folkskolan inte givit mig tillräckligt bred kunskap. Det jag främst saknade var språkkunskaper, så jag började läsa engelska per korrespondens på Hermods.

Värnplikten och fast anställning inom försvaret

När jag mönstrade inför kommande värnplikt, fick jag klart för mig att om jag valde militäryrket, kunde jag få en fortsatt utbildning även i civila ämnen. Det var så lockande att jag ansökte om att få börja som befälselev med inriktning att sedan kunna välja att utbilda mig till underbefäl. När jag ryckte in till tjänstgöring 1956 var det en strikt indelning av befälskårerna i underbefäl, underofficerare och officerare. För att bli underofficer måste man ha realexamen och för att bli officer studentexamen. Så för mig var det underbefäl som gällde. Nu för tiden finns endast en befälskår, där alla är officerare.

Jag trivdes bra som värnpliktig, inte minst med vistelsen i naturen samt ett mycket bra kamratskap. Så därför beslutade jag mig för att fortsätta inom det militära och blev anställd som korpral vid I 11 1957 och började på vad som hette Instruktörsskola I. Utöver rent militära ämnen som till exempel trupputbildning och truppföring läste vi också civila ämnen som svenska, matematik, historia, geografi och pedagogik. Lärare i geografi var Sune Andersson. Han klarade mycket tydligt ut vad som var viktigt att verkligen lära sig. Han använde då uttrycket: ”Skall kunnas!” Under skolan

låg vi förlagda på logement på I 11. Vi skulle vara tillbaka efter helgen före klockan 24 på söndagskvällen. Kvällen fram till dess utnyttjade jag ibland för att gå till Ordenshuset i Växjö och dansa. Det var Sveriges Lantbruksuniversitet (SLU) som arrangerade. Medlemskort skulle uppvisas. Då jag inte var medlem fick jag låna av en av mina kollegor. Tack vare detta träffade jag min fru Ann-Marie, som också kommit in på lånat kort. Jag är naturligtvis evigt tacksam för att SLU gav mig möjligheten att träffa min blivande fru och hoppas att fusket med medlemskortet kan förlåtas.

Första trupptjänst

Efter den ettåriga utbildningen blev jag utnämnd till furir och fick göra min första trupptjänst som instruktör på skolkompaniet vid plutonchefsskolan i jägartjänst. Det var en mycket intressant och lärorik tid. Vad som är särskilt kul är att jag 2001 blev inbjuden till en återföreningsträff med jägarplutonen på I 11, där alla som hade möjlighet att kunna ta sig till I 11 deltog, inklusive övriga befäl sedan grundutbildningen. Det blev en lyckad träff med många nostalgiska återblickar. Det var också glädjande att se hur väl det gamla nedlagda regementet nu utnyttjas av näringslivet.

Efter två år i trupptjänst var det dags att 1960 gå nästa skolsteg, Instruktörsskola II, som genomfördes på dåvarande I 7 i Kristianstad, tillsammans med elever från I 7, I 12 och I 16. Denna skola var bara drygt tre månader lång, men upplagd enligt samma modell som Instruktörsskola I, med en blandning av militära och civila ämnen. Den normala utvecklingen efter denna skola var att fortsätta som instruktör och så småningom bli överfurir och möjligen senare rustmästare. Genom att jag lyckats mycket bra vid de båda skolorna och fått fina vitsord under min trupptjänstgöring, ansökte regementsledningen hos arméchefen att jag skulle ges möjlighet till kar-

Överste Carl C:son von Horn, som var regementschef 1950–57 tar avsked av I 11.

riärväxling till officer, vilket beviljades. Detta var naturligtvis ett oerhört positivt besked, och jag var beredd att verkligen bjuda till för att visa att jag kunde svara upp mot de förväntningar som ställdes på mig.

Karriärväxling och officersutbildning

I augusti 1960 ryckte jag in till Infanteriets Kadettskola i Ulriksdal utanför Stockholm. Det var 220 plutonchefsskoleelever som antingen skulle bli aktiva officerare, reservofficerare eller värnpliktiga officerare och så den stamanställda furiren Åke Johansson, med officersyrket som mål. Jag jobbade stenhårt men kunde konstatera att jag hade nytta av hittills gjorda erfarenheter under min trupptjänst och skoltid. Så när det var dags för högtidlig avslutning av kadettskolan, kunde jag med viss förvåning, men med stor tillfredsställelse konstatera att jag gått ut som nummer ett bland 221 elever. Det kändes bra att vid avslutningen bli hedrad med Kronobergs Regementes marsch och konstatera att jag hade klarat första steget mot officersyrket utan problem.

Tuff väg mot studenten

Nu var verksamheten de närmaste åren utstakad. Först skulle jag klara studentexamen. På den tiden fanns Försvarets Läroverk i Uppsala, med syfte att ge försvarsanställda erforderlig civil kompetens. Jag gifte mig med Ann-Marie 1961 och vi flyttade till Uppsala, där vi hyrde en liten möblerad lägenhet. Tempot i studierna var onekligen ganska tufft. I princip kan man säga att realexamen klarades på ett och studentexamen på två år, även om det inte var några tydliga gränser mellan realexamen och studentexamen. Vi gick i skolan även lördagar fram till kl 15.00. Dessutom minns jag att vi något läsår hade sju läxor till måndagen. Så några fritidsproblem förelåg ej. Jag var nog inte en särskilt underhållande make utan satt mest med läxböckerna. Under den här perioden hann Ann-Marie läsa igenom nästan alla böcker på läroverkets bibliotek!

Under sommarperioden tjänstgjorde jag hemma på I 11. Värnpliktiga som studerade till läkare eller tandläkare kunde göra sin värnpliktsutbildning uppdelad på ett antal somrar, så det föll sig naturligt att jag placerades på den så kallade läkarplutonen. Det har fått som följd att jag inte sällan träffar på läkare och tandläkare som jag lärde känna under denna tid. Våren 1964 var det dags för examen. Och det var studentexamen enligt gammal modell. Först med studentskrivningar och sedan med muntlig tentamen. Men allt

”Tättrion” vid examen vid Karlberg 1965. Åke Johansson flankeras av Thord Eklund, I 20 och Conny Jägsander A 6.

gick väl och jag klarade studenten med bra betyg och fick bära den vita mössan – till och med till uniformen!

Utbildning och tjänstgöring 1964–80

Efter studentexamen var de formella kraven för officersutbildning uppfyllda och på hösten 1964 började jag på Krigsskolan på Karlbergs slott i Stockholm. Liksom efter kadettskolan 1961 blev jag i september 1965 hedrad med att mitt regementes marsch spelades vid den högtidliga avslutningen av krigsskolan.

Åren som instruktör och sedermera plutonchef på I 11 var trevliga. Det var som att komma hem. 1966 föddes vår son Magnus. Tre varma underbara somrar upplevde vi sedan i Halmstad. Jag fick dock även känna på riktiga vintrar genom att skolan bedrev vinterutbildning i Östersund sex veckor varje år.

Genom att jag klarat Militärhögskolans Allmänna kurs bra, kunde jag 1973 börja på Militärhögskolans stabskurs. Målet med den kursen var att vi skulle kunna arbeta i högre staber både i freds- och krigsorganisationen. Under kursen studerade vi, bland annat genom många fältövningar, hur försvaret skulle föras i olika delar av landet. Det var mycket intressant och jag fick se alla delar av Sverige. Då kursen var tvåårig och normalt följdes av tjänstgöring vid de centrala staberna i Stockholm tog vi i familjen mod till oss och köpte ett radhus i Upplands Väsby. Där kom vi att bo kvar ända till 1980, för efter genomförd stabskurs blev jag generalstabsaspirant. Efter

denna aspiranttid blev jag antagen som generalstabsofficer och tjänstgjorde fram till 1980 som generalstabsmajor vid Arméstabens Utrustningsavdelning. Jag ansvarade där för planering av materielanskaffningen till armén.

Tjänsteresa till Sovjetunionen

Under tjänstgöringen vid Arméstaben fick jag förmånen att 1979 vara adjutant åt arméchefen Nils Sköld, vid dennes officiella besök i Sovjetunionen. Det var många minnesrika upplevelser under denna resa. När vi med SAS ordinarie plan landade på Moskvass flygplats, fick övriga passagerare snällt vänta, medan arméchefen med följeslagare togs emot med hederskompani med musikkår och all tänkbar pompa och ståt. Det var biträdande försvarsministern, tillika överbefälhavaren för lantstridskrafterna, armégeneralen Pavlovskij som mötte. Därefter uppsittning i ett antal bilar som i konvoj körde i mycket hög hastighet genom Moskva till vår förläggning. All korsande trafik var under vår färd spärrad av en mängd poliser. Detta var det normala under hela besöket. Dock fick även vår konvoj stanna en gång, då en annan konvoj – tydligen med högre prioritet – korsade vår väg!

Från sovjetisk sida hade man inte sparat någon möda för att vi skulle få se det bästa som kunde erbjudas. Ibland kändes det verkligen överdrivet, som när vi besökte ett varuhus. Under vårt besök var hela varuhuset stängt och utrymt på kunder, så vi få besökare kunde gå runt och göra våra inköp. Från Moskva åkte vi nattåg till Minsk i Vitryssland. Det var en upplevelse i sig att åka tåg. I vagnen fanns en särskild tågvärdinna, som bland annat kunde erbjuda ryskt te från sin koleldade kamin. En av passagerarna på tåget hade på sin kavaj medaljen "Sovjetunionens hjälte". Det var intressant att – via vår tolk – höra hans berättelser från kriget. Han var f d överste och hade under kriget varit stridspilot och skjutit ner

Ake Johansson t v under besöket i Sovjet 1979, tillsammans med en f d sovjetöverste på tåget till Minsk.

*Under vårt besök
var hela varu-
huset stängt och
utrymt på kunder.*

27 tyska flygplan. Från Minsk flög vi till Leningrad (nuvarande Sankt Petersburg), där besöket avslutades. Rent militärt gav kanske resan inte så mycket. Vi kikade förgäves efter den nya stridsvagnen T 72, men den syntes inte till vid något förband. Men det var mycket intressant att kunna utbyta allmänna tankar med de sovjetiska kollegorna och se med vilken respekt vår svenska arméchef mottogs. Ett stort antal kransar lades ner vid olika minnesmonument, främst från ”Det stora fosterländska kriget”, som man kallade andra världskriget. Jag måste också nämna att vid de generösa middagar vi deltog i, var rysk kaviar stående förrätt! Det var fantastiskt gott, men jag har trots allt kunnat avstå från denna delikatess fortsättningsvis.

Trupptjänstgöring

Inom armén tillämpas en princip med obligatorisk trupptjänstgöring före det att en generalstabsofficer kan befordras till överstelöjtnant och övers-te. Det finns en mycket god tanke bakom detta. Det skall inte gå att göra karriär genom att enbart tjänstgöra i staber, utan man skall ”konfronteras med verkligheten” ute vid ett utbildningsförband. Jag tror det skulle vara en mycket bra princip även för andra yrkeskårer.

För min del var det aktuellt med trupptjänstgöring som kompanichef vid P 6 i Kristianstad 1980 och som bataljonschef 1986–87. Det kan synas lite märkligt att jag som infanterist skulle bli kompanichef på ett pansarregemente. Bakgrunden var att jag efter trupptjänsten kunde räkna med en tjänstgöring vid Militärömrådesstaben i Kristianstad. Därför vågade vi bygga hus i Åhus, där vi fortfarande bor kvar.

Tjänstgöring vid Militärömrådesstaben

Vid Militärömrådesstaben tjänstgjorde jag 1981–1986. Jag var först detaljchef och sedan chef vid Underhållssektionen. Min tidigare stabstjänstgöring hade främst varit arméinriktad. Nu fick jag även flygvapnet och marinen som arbetsfält när det gällde t ex mobilisering och underhållstjänst.

Jag som valt militäryrket bland annat för möjligheterna att vara ute i skog och mark, hade väl ärligt talat hittills mest suttit bakom skrivbord. Men just under trupptjänstgöringen fanns goda möjligheter att följa upp verksamheten ute på fältet, vilket var mycket positivt.

Men efter ett år som bataljonschef flyttade jag in bakom nästa skrivbord i egenskap av stabschef vid P 6/Fo 14, som myndigheten formellt kallades.

Även i den befattningen kom jag att arbeta med totalförsvarsfrågor, genom att försvarsområdesbefälhavaren hade samordningsansvar inom sitt område – i detta fall Kristianstads län.

Utnämning till överste och brigadchef

1988 utnämndes jag till överste och chef för Malmöbrigaden eller PB 7, som pansarbrigaden kallades. Jag var samtidigt ställföreträdande chef för myndigheten P 7/Fo 11, med lokalisering i Revinge och Ystad. Brigaden är den största fasta organisationsenheten inom armén. Den är sammansatt så att den självständigt skall kunna lösa olika stridsuppgifter. Det innebär att det utöver stridande bataljoner även finns spanings- och ledningsenheter, artilleri, luftvärn, ingenjörer och underhållsenheter. Den totala personalstyrkan uppgår till 5 000 man. Det var en mycket stimulerande uppgift att vara brigadchef, inte minst kontakterna med brigadens alla krigsplacerade befäl. Jag kan i detta sammanhang hänvisa till någon klok företrädare som på frågan hur det var att vara brigadchef svarade: ”Det är ingen konst att *vara* brigadchef – men att *bli* det!”

Skolor och utbildning

1956	Befälsskola I
1957	Instruktörsskola I
1960	Instruktörsskola II
1960–61	Kadettskola, Ulriksdal
1961–64	Försvarets läroverk
1964–65	Krigsskola, Karlberg
1967	Infanteriets officersskola, Kvarn
1971–72	Militärhögskola, allmän kurs
1973–75	Militärhögskola, stabskurs
1989–90	Försvarshögskolan

Stabschef vid fördelningsstaben, Försvarshögskolan

När jag tjänstgjorde i Revinge var familjen kvar i Åhus och jag kom bara hem till helgerna. I övrigt disponerade jag en liten lägenhet i Revinge. När jag därför fick förfrågan om att bli stabschef vid fördelningsstaben i Kristianstad, utnyttjade jag gärna den möjligheten. Den allt övergripande uppgiften blev att ta fram underlag inför den stora omstrukturering av försvaret som beslutades i 1992 års försvarsbeslut. Det var ett grannliga arbete att i samverkan med förbandscheferna ta fram förslag till vilka förband som kunde läggas ned. Störst ”dragkamp” var det mellan pansarregementena P 2 i Hässleholm, P 6 i Kristianstad och P 7 i Revinge. Den gången blev det P 6 i Kristianstad som lades ner. Nu finns bara P 7 kvar.

Under den här perioden fick jag förmånen att gå på Försvarshögskolan.

Det är den högsta utbildningsnivån inom totalförsvaret. Huvuddelen av eleverna är civila chefer från olika totalförvarsmyndigheter. Vi fick under olika krigsspel bl a agera regeringschef, överbefälhavare och chefer för olika myndigheter. Det var mycket intressant att diskutera hur riksledningen skulle ställa sig till olika hot från presumtiva angripare, om mobilisering skulle anbefallas och så vidare.

Avslutande tjänstgöring vid P 6 och pension.

Armén var vid omstruktureringen tvingad att minska antalet officerare. Helst ville man naturligtvis avveckla de äldre officerarna i första hand. Problemet var att vi äldre var anställda med så kallad fullmakt, vilket innebar att arbetsbrist ej var skäl för uppsägning. Därför erbjöds bl a möjligheten att med relativt gynnsamma ekonomiska villkor gå i pension redan från 55 års ålder i stället för vid 60 år, som är den normala pensionsåldern. Jag inriktade mig tidigt på att utnyttja dessa pensionsbestämmelser, mycket på grund av att jag annars kunde räkna med att vid fortsatt tjänstgöring behöva pendla till Stockholm. Därför accepterade jag 1992 att som avslutning på min karriär tjänstgöra vid P 6 som brigadchef/utbildningschef intill dess myndigheten upphörde sista juni 1994. Min huvuduppgift blev att svara för avvecklingen av verksamheten. Det kan synas vara ett deprimerande jobb att hålla på med avveckling, men det fanns mycket positivt i verksamheten. Vad jag särskilt vill peka på är med vilket oerhört ansvar och engagemang både värnpliktiga och befäl genomförde den sista grundutbildningen. Huvuddelen av alla anställda kunde erbjudas andra anställningar och vi kunde också se att något positivt hände med de lokaler vi successivt lämnade, genom att det tidigt togs beslut om att lokalisera högskolan till regementsområdet.

Som 56-årig pensionär kunde jag naturligtvis inte bara ligga på sofflocket. Bland annat har jag på konsultbasis arbetat med beredskapsplanering av byggnads- och transportresurser för totalförsvarets behov. Men jag måste onekligen medge att det har varit en verklig förmån att kunna disponera sin tid efter eget önskemål.

Sammanfattande slutsatser

Jag har naturligtvis ibland fått frågan om jag ångrat mitt yrkesval. Det svaret är enkelt. Jag har trivts mycket bra och aldrig ångrat att jag blev yrkesmilitär. Det är som det stod i en del rekryteringsbroschyrer att ”mili-

täyrket är många yrken i ett”, det stämmer verkligen. Jag har tjänstgjort i många helt olika befattningar. Man kan ställa sig frågande till om det är rimligt att byta chefsbefattningar så ofta som det som regel blir för en generalstabsofficer. Svaret är väl inte entydigt, men jag tror det är bra för en organisation att få lite ”nytt blod” tillfört, så det inte går slentrian i arbetet. Självklart behövs det också personal som svarar för kontinuiteten i arbetet.

Försvaret är nog ledande när det gäller fortbildning inom yrket. Under hela min karriär har jag fått en adekvat utbildning inför de nya arbetsuppgifter som väntat. Utbildningen vid de militära skolorna har genomgående varit av hög klass.

Men det här med att behöva flytta så ofta då? Vi har flyttat sex gånger, vilket nog är ganska lite för en officersfamilj. Problemen kan vara barns skolgång, men sedan Magnus började skolan har vi bara flyttat från Upplands Väsby till Åhus. Därför har vi inte upplevt flytten som någon större nackdel. Det är nog snarare så att man utvecklas genom att bo och arbeta på olika platser. Dock måste jag ju medge att möjligheten att slippa flytta eller pendla påverkade vilka tjänster jag accepterade i slutet på min tjänstgöring. Vad som har underlättat byte av tjänst och bostadsort är att man inom officerskåren har en sådan sammanhållning att hela familjen blir ”omhändertagen” och man snabbt kommer in i den nya gemenskapen.

Tjänstgöring i trupp mest stimulerande

Vad har varit mest intressant under min militära karriär? Det är inte lätt att svara på. Varje skola och befattning har varit stimulerande. Skolorna och stabsbefattningarna har varit intellektuellt utmanande och gett mig möjligheter att få se hela Sverige. Men det är nog ändå tjänstgöringen vid trupp – främst som kompanichef och som lärare vid kadettskolan – som varit roligast genom nära kontakter med värnpliktiga och befäl.

Jag vill bara nämna att jag i min beskrivning av skolgång inom försvaret har använt de benämningar som var aktuella då. Försvaret har naturligtvis genomgått stora förändringar sedan dess.

Jag måste också konstatera att det är inte bara försvaret som minskat drastiskt – ännu värre är det inom lanthandeln, där jag började min yrkesverksamhet. Snart finns knappast en enda lanthandel kvar, vilket naturligtvis är mycket ledsamt inte minst för möjligheterna att behålla en levande landsbygd.

Vildsvinsgalt skjuten under älgjakt

av Sune Andersson

I samband med älgjakten i oktober 2004 jagade Bergs sydöstra viltområde på Röde mosse norr om Holma-vägen. Snart hördes ett ihärdigt ståndsfall mellan Hösatorpet och mossen. Det var ett vildsvin som ställts. Eftersom jaktledaren bestämt att även vildsvin fick skjutas kunde Jonas Björklund så småningom fälla djuret.

Det var en fullt utvuxen galt, vars slaktvikt låg mellan 75 och 80 kilo. Eftersom vildsvin har ett anmärkningsvärt stort huvudparti, tjock hud och i detta fall ett betydande fettlager, torde galtens levandevikt ha legat närmare 150 kilo.

Galtarnas hörntänder (se foto) är både i över- och underkäke uppåtriktade. För skydd mot varandras betar i samband med revistrider utvecklas ett kraftigt, närmast pansarartat, hudlager på galtarnas buk. Sådant pansar saknades hos denna galt. Det antyder att djuret var ensamt och nog aldrig stött på andra galtar och suggor under fortplantningstid.

En stor galt trafikdödades vid Bredhult sommaren 2003. Kanske var det ett kullsyskon till det nu skjutna djuret?

Senare under hösten sköt Lars-Göran Pehrsson, Ernatorp, en mindre galt inom samma viltområde.

Älgjakten ger rika tillfällen att se även andra djur än just älg. Första älgjaktssöndagen 2004 satt Folke Johansson, Lilla Rösås, på pass norr om Espenäs göl inom Bergs norra viltvårdsområde. Jaktledaren hade bestämt att vildsvin då ej fick skjutas. Folke hörde efter en stund prassel i terrängen. En rad vildsvin kom fram och stannade 20–25 meter framför honom. De vände om och han kunde räkna till 14 stycken. Främst gick fyra vuxna djur, därefter 4–5 mindre djur och till sist lika många större. Sannolikt kommer det att dröja innan Folke får vara med om en liknande naturupplevelse.

Montage av den skjutne galtens betar. Överkäkens betar (det yttre monterat) är i yttermått 19 cm långa och underkäkens cirka 9 cm med betydande slitageskador.

Hänt i Berg 2004

Några ord om vad som hänt i Berg under det gångna året, både i stort och smått.

JANUARI

11 januari: Julen dansas ut av unga och gamla runt granen på kyrkbacken. Ca 150 deltagare.

24 januari: Stor rävjakt med samling vid bygdegården.

25 januari: Centerårsmöten. Till ordförande i centeravdelningen omväljs Ingvar Johansson, till sekreterare Folke Johansson och till kassör Benny Vernersson. Ordförande i Centerkvinnorna är Inga-Gun Andersson, sekreterare Linnéa Ivarsson och kassör Brita Carlsson.

26 januari: Röda Korset håller kurs i hjärt- och lungräddning.

FEBRUARI

12 februari: Årsmöte med Bergs Röda kors-avdelning. Till ordförande omväljs Elisabeth Danielsson, till sekreterare Gun-Britt Pehrsson och till kassör Gunvor Andersson.

21 februari: Hembygdsföreningen ordnar fest i bygdegården för styrelse, roteombud och andra som på olika sätt stöttat föreningen.

26 februari: Databasen som handlar om Småstugornas folk i Berg läggs ut på internet, på socknens hemsida www.bergsocken.nu. Samtidigt beslutas att en studiecirkel skall ordnas med boken som handbok.

29 februari: Holma vägsamfällighet har årsmöte hos Ewert Ericson.

MARS

7 mars: Studiecirkeln om småstugornas folk startar med ca 25 deltagare.

11 mars: Bygdegårdsföreningen håller årsmöte. Till ny ordförande efter Gunnar Andersson, Hjulatorp, som avlidit, väljs Bengt-Göran Andersson, till sekreterare omväljs Åke Stern och till kassör Stefan Gustavson.

14 mars: Hembygdsföreningens årsmöte. Till ordförande omväljs Inga-Gun Andersson, till sekreterare Torsten Persson, Lädja och till kassör Maria Ahl-Zanier.

APRIL

17 april: Pelargonier och musik på Lilla Björka med Veronica Wägner.

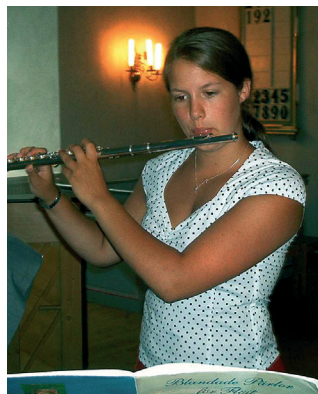
Årets Bergvecka – en blöt men populär historia

Mopedrallyt: Anki Carlsson gav karta till Ewert Ericson. Sedan var det dags för start.

Still going strong: Roland Johansson på Caltexmackens tidstypiska kontor.

Anna Gustavsson spelade vid konsert i Bergs kyrka.

Fågelbad av gammalt porslin.

Full fart på tjärfesten, trots blöten.

Boken Småstugornas folk i Berg blev grund för en studiecirkel under ledning av Sune Andersson och Åke Stern. 25 deltagare har vandrat runt i skogarna i jakt på husgrunder och stenmurar, här i Ernatorp.

Uppskattad kaffepaus under studiecirkelns sista träff. Gunilla Skogström håller upp åt Anders Thomasson.

18 och 25 april: Studiecirkeln ”Småstugornas folk” vandrar i Ernatorp respektive Sandvik

30 april: Valborgsmässofirande i hembygdsparken. Kyrkoherde Annika Stacke håller vårtal, Erik Viréhn blåser in våren på trumpet, en förstärkt kyrkokör sjunger vårsånger och Kurt Andersson framför sin vårvisa. Brasa kompletterar det hela liksom kaffe och varm korv.

MAJ

5 maj: Fotbollsträningen startar på fotbollsplanen.

6 maj: Mästerskap i luftgevärsskytte. Resultat: Klass 5–6 år: 1. Annie Svensson 140 poäng, 2. Viktor Järgren 134, 3. Emil Andersson 134. Klass 7–9 år: 1. Kalle Franzén 143, 2. Björn Franzén 139, 3. Albin Larsson 137, 4. Julian Jukas 137, 5. Stina Richter 137, 6. Gustav Järgren 137. Klass 10 år och uppåt: 1. Ida Stern 145, 2. Daniel Lantz 142, 3. Oscar Stern 140.

21–23 maj: ElinWägner-jubileum i Stockholm. Det är 60 år sedan författarinnan invaldes i Svenska Akademien.

27 maj: Årsmöte med vägsamfälligheterna i Berg.

30 maj: I samband med pingstdagens högmässa i Bergs kyrka invigs processionskors och ljusbärare som tillverkats av Håkan Palm, Lädja.

JUNI

4 juni: Vid en krock mellan bil och älg på riksväg 30 vid Hagstads vägskal omkommer en kvinna från Öjaby.

13 juni: Val till EU-parlamentet. Valdeltagandet i Bergs valdistrikt var drygt 42 procent (153 röstande). Resultat: m 20, c 45, fp 3, kd 9, s 16, v 28, mp 15, Junilistan 13, sd 1, ogiltiga/blanka 3.

18 juni: Fotbollspub i bygdegården i samband med att Sverige möter Italien i EM i fotboll. Liknande arrangemang med storbilds-tv ordnas vid ytterligare ett par av Sveriges matcher.

21 juni: Jakttskyttesektionen i Bergs skytteförening inbjuder till jaktvårds-träff i skyttepaviljongen.

26 juni: Midsommarfest vid scoutstugan. Ronja, Annika och Anna spelar och sjunger och Björn och Mathilda mimar till Markoolio. Christel Bergstrand och Hans Petersson underhåller med sång och musik och i övrigt ordnas dans runt midsommarstången, tipsrunda och femkamp. Traditionellt serveras kaffe och kringlor.

JULI

3–7 juli: Bergveckan med utställningar och försäljning i Lädja skola och snickerimagasin, på Hinsekind, vid Furuledet, i bygdegården, Bergs tapetserarverkstad, Fiskaregården, hembygdsgården, Caltexmacken och gamla affären. I Ernatorpabo'a ordnas hela veckan sagostunder, utställningar och miniloppis. I bygdegården slår Fiket upp sina portar för säsongen.

3 juli: Vernissage på Lilla Björka för konstutställning med verk av Ann Margaret Dahlquist-Ljungberg. Scouterna har aktiviteter vid bygdegården. Mopedrallyt har 89 startande i hållregn. Segrar gör Calle Karlsson följd av Peter Hammarstedt och Lisa Syrén. Ponnyridning och fjäderfäutställning ordnas vid Lädja skola, Qi Gong i Fiskaregården och helgmålsbön i hembygdsgården. Vissa arrangemang ställs in på grund av regn.

4 juli: Temagudstjänst i kyrkan med premiärgudstjänst av församlingens nya komminister Heidi Sydmark. Barnen från förskolan medverkar. På Hinsekinds loge visas bildspel av Gunnar Lydig och Håkan Palm, Lammhults fotoklubb samt Jarl Petersson, Älmhult. På kvällen ordnas allsång på Hinsekind med Lasse Jöneteg och inbjudna gäster.

5 juli: Stiftelsen Gustafs Bjursjö visar hur skogsavverkning gick till för 50 år sedan. Göte Brorsson, Jerry Freij och Karl-Johan Krantz medverkar. Ett hundratal personer möter upp.

6 juli: Kyrkogårdsvandring med ett 50-tal deltagare. Åke Stern berättar om några levnadsöden. På kvällen ordnas natur- och kulturvandring i Lädja.

7 juli: "I hatt med flor och blommor på". Traditionell kläadvisning i hem-

Gamla kyrkvägen årets rotevandring

Åke Stern tar till orda strax nedanför Nyeträdet vid vandringen utmed kyrkstigen.

Bengt Jonasson i Hagstad var en av vandrings ciceroner. Här tillsammans med Bertil Johansson och Erik Andersson.

Bengt Jonasson i Hagstad har tillsammans med Stefan Gustafsson, Holma, letat fram den gamla kyrkvägen genom skogen mellan Holma och Ernatorp. Att återuppliva äldre släktens väg till Bergs gamla kyrka var årets rotevandring den 31 juli. Var stigen gick vet man tack vare en berättelse av Johan Johansson i 1947 års krönika. När sedan Bengt Jonasson hittade en karta från slutet av 1700-talet på lantmäteriet fanns det ingen tveksamhet längre. På kartan fanns en stig som stämde med Johan Johanssons beskrivning. Kyrkvägen användes fram till 1755 då den nuvarande vägen över Röde Mosse byggdes. Som gångstig mellan Holma och Ernatorp har den dock använts långt senare.

bygdsgården i ljuvligt sommarväder. Märta Schlecker leder och flera mannekänger visar mode i kläder och hattar från 1920-talet och framåt. Drygt 150 personer räknas in.

8 juli: Musik i sommarkväll i Bergs kyrka. Medverkan av Bergs och Asa kyrkokörer under kantor Christina Thorstenssons ledning. Flöjtsolo av Anna Gustavsson och Frida Sopo och pianoackompanjemang av Arne Hanzén. 130 personer möter upp.

9 juli: Demonstration av hur man gör en smålandsgärdesgård ordnas i hembygdsparken. På kvällen är det sånggudstjänst i Bjursjö med Anders och Sofia Stynsberg samt en ungdomsgrupp.

10 juli: Gammalt sågverk med tändkulemotor körs igång vid Lövhultsvägen. "En tjär fest" ordnas vid bygdegården där tjärbränning med töre demonstreras. På kvällen är det pub och levande musik, dels med det lokala bandet "Samefläsk" och dels "Paddington". Helgmålsbön i kyrkan med Heidi Sydmark.

11 juli: Konsert i Bergs kyrka "Från Chaplin till Schostakovich". Där medverkar Lena Hoel med sång, Anders Aldén på cello och Bénédicte Haid på piano.

9–11 juli: Ett häftigt regnväder orsakar översvämningar på olika platser i socknen. Vattnet rinner över vägen i Bredhult, väster om Furuledet, på Holmavägen, i Frälsegården, i Ernatorp med flera platser. Vägen till Hinsekind fick stängas av, liksom vägen mellan Lövhult och Furuledet. Vattnet stiger upp i flera källare. Under dessa dygn kom 178 mm nederbörd.

16 juli : Slättergille i hembygdsparken med många liar och räfsor. Holma rote svarar för serveringen och musikunderhållare är Sven-Eric Salomonsson samt Kurt och Agne Lindholm.

20 juli: Bergveckan utvärderas vid en träff i bygdegården. Många arrangemang påverkades av regnvädret, men resultatet blev ändå gott.

31 juli: Rotevandring utmed den gamla kyrkvägen från Holma till Ernatorp. Bengt Jonasson och Stefan Gustafsson guidar ett 70-tal deltagare.

AUGUSTI

1 augusti: Årsmöte med Bergs sydöstra jaktvårdsområde.

20 augusti: Urpremiär i Bergs bygdegård på komedin "Villande mo" av Mary Lou Ward. Den handlar om Kristina Nilsson, en kvinna i vår tid som kommer hem och i hennes kök sitter den världsberömda operasångerskan Kristina Nilsson. I rollerna som Kristina Nilsson medverkar, förutom Mary

Lou Ward, operasångerskan
Lena Hoel.

21 augusti: Musik vid helgmålsbön i Bergs kyrka. Alva Skarp medverkar med sång, ackompanjerad av Anders Östberg.

22 augusti: Fotbollsturnering. Lädja segrade först över Holma med 3–0. Berg slog Holma med 5–1. I finalen vann Lädja över Berg med 5–1.

Vid gemensam pastoratsgudstjänst i Aneboda kyrka välkomnas Heidi Sydmark som komminister i Asa och Berg. Samtidigt välkomnas Eva Melin som kantor i Aneboda församling.

28 augusti: Kyrkokörens resa som denna gång går till Ljungbergsmuseet i Ljungby och vidare till Halland där bl a Tylösands hotell och Ugglarps bil- och flygmuseum besöks.

Årets fotbollsturnering. Holmas Magnus Ericson fintar bort Berglagets försvar.

SEPTEMBER

De första hushållen i Berg, 74-området, erbjuds bredband (ADSL) genom det kommunala bolaget Wexnet.

5 september: Friluftsgudstjänst på Bergs gamla kyrkogård.

18 september: Växtbytardag där 20-talet sockenbor bytte trädgårdsväxter med varandra. Träffen inleddes med rundvandring och kaffe i Eva Karlssons imponerande trädgård i Berg.

OKTOBER

7 oktober: Kura skymning avslutar säsongen för hembygdsföreningen.

10 oktober: Församlingsdag i kyrkan. Vid det efterföljande samkvämet medverkar Carl Ivan Kristoffersson, Moheda som berättar om militärmusiken förr och nu samt underhåller en stund med musik.

14 oktober: Komminister Heidi Sydmark introducerar heliga danser i sockenstugan.

21 oktober: Faddergala på Bergslunds föräldrakooperativ med bland annat uppträde av barnen.

22 oktober: Årsmöte med Lädja badplatsförening i bygdegården. Till

ordförande omväljs Mikael Kanstedt, till kassör Brita Carlsson och till sekreterare Nina Lennartzon. Karl-Johan Krantz berättar om Lädja by genom århundraden.

24 oktober: Årets sista träff för den mycket uppskattade torpcirkeln.

29 oktober: Sockenstämma i bygdegården med 70-talet deltagare. Lars-Erik Persson omväljs till ordförande. Nya i sockenrådet blir Gunnar Petersson, Slätthult och Gunilla Ern fjäll, Ernatorp. Filmen om en av Edvin Karlssons sista postturer genom Berg visas. Ericson och Stern underhåller med musik.

31 oktober: Träff i Lilla Björka där dagens tema är: Gertrud Lilja.

1949-års konfirmander har 55-årsjubileum med gudstjänst i Bergs kyrka och samkväm i bygdegården.

NOVEMBER

3 november: Lädja Bambis, korplaget i ishockey, får en smakstart på säsongen. Seger över Carrier med 7-2.

20 november: Öppet hus hos nyinstallerade prästfamiljen Sydmark i Bergs prästgård dit såväl förtroendevalda och anställda som många övriga församlingsbor möter upp.

27 november: Röda Korsets adventsfest i bygdegården. Ungdomar från Berg svarar för luciatåg med Ida Stern som lucia. Bengt Ivar Peterson leder auktion på skänkta varor. Adventsfesten gav totalt 18 383 kronor i behållning.

DECEMBER

2 december: Scouterna har terminsavslutning med högtid i kyrkan.

4-5 december: Jul i Berg. Många utställare från bygden visar sina alster på olika ställen i Berg.

12 december: Luciahögtid i kyrkan. Konfirmanderna framför ett ljusspel om Lucias liv och öde.

Avslutning för hösten för luftgevärsskyttarna som är samlade till Luseträffen med följande resultat: Sju år och yngre: 1. Marcus Skogström 137, 2. Annie Svensson 135, 3. Victor Järgren 129. Klass 8-10 år: 1. Stina Simsek 144, 2. Björn Franzen 142, 3. Kalle Franzen 141. Klass 11 år och uppåt: 1. Ronja Haufe 145, 2. Daniel Lantz 138.

19 december: Julkonsert i kyrkan där Bergs och Asa kyrkokörer medverkar under kantor Christina Thorstenssons ledning. Alva Skarp och Kurt Andersson sjunger solo. Kenneth Malm svarar för pianoackompanjement.

Noterat i Smålandsposten 1904

av Eric Lillienberg

Januari 4: Afliden åldring: Bergs församlings äldsta medlem soldatenkan Helena Green från Sandvik afled häromdagen omkring 95 år gammal.

En ny altarklädnad har nu till jul uppsatts i Bergs kyrka skrives till oss. Beklädnaden å altarbordet är af rödbrun schagg och på mittfältet å draperiet syns inom en förgylld lagerkrans de latinska bokstäverna "I.H.S". Knäpal-len kring altarringen är stoppad, samt klädd med ofvannämnda tyg, hvilket allt bekostats af kvinnor i församlingen.

Inbrottstöld: Sistlidne juldagsmorgon begicks inbrottstöld hos enkan Mar-ta Sandell i Lädja Södratorp Bergs sn. hvar vid tillgreps ett fickur af silfver. en börs med inneliggande penningar, samt en del matvaror, skrives till oss. Inbrottet hade skett genom köksfönstret, hvilket sönderslagits. Hvem som föröfvade stölden är ännu ej bekant.

Februari 17: Förestående väderombyte: Igår afton var en del af himlaval-vet ovanligt tecknadt. Der syntes liksom kolsvarta moln eller stora samlin-gar af rök (dimma). Naturföreteelsen kallas af allmogen "noaks skepp" och anses båda väderskifte, meddelas oss.

Augusti 20: Vid åskväder förliden tisdag slog blixten ner i en ek i parken vid Bergs herrgård, skrives till oss. Åskvädret var mycket häftigt, samtidigt föll ett stridt hagel som på vissa ställen slog ner säden i stor mängd. Syn å dessa skador verkställdes i onsdags.

November 21: Fiskodling lönar sig: Till SmP skrives till kännedom och uppmuntran för dem som intresserar sig för fiskodlings befrämjande att sikyngel från Åby fiskodling utplanterats i Bergsjön, dels storsik 1899 och sedan årligen dels småsik, den 28 April innevarande år sik af båda slagen och i höst fångats i nämnda sjö storsik 22 centimeter lång, småsik ehuru blott ett halft år 15 cm lång. Häraf framgår att planterad sik ej blott trifs utan äfven växer ganska hastigt i våra insjöar.

December 7: Invigning av skolflagga: Skänkt af tullkammarsskrifvaren J. Berg i Göteborg samt uppsatt af P.J. Hallström i Sandvik, Berg egde rum i Matkull skolhus, Berg socken sistlidene måndag, skrives till SmP. Sedan skolbarnen sjungit "Du gamla du fria" samt folksången höll skolrådets ordförande kontraktsprosten A. Ekedahl ett till hvar hjerta gående invig-ningstal samt ett tack för den vackra gåfvan.

Väder och natur 2004

av Erik Andersson

Det värsta regnvädret i mannaminne fick vi uppleva juli 2004, då det under ett enda dygn föll 109 mm regn, rekord-notering för hela landet. Erik Andersson, väderobservatör vid SMHI:s klimatstation i Hult, beskriver vädrets växlingar månad för månad.

JANUARI

Året inleddes med kallt och stadigt väder och ett snötäcke på ett par centimeter. Det högtrycksbetonade vädret bestod hela månaden, med minustemperatur mellan -5 och -15 grader. Kring den 22:e sjönk den under 20-gradersstrecket. Det tunna snötäcket under de första veckorna ledde till rejäl barfrost och stabila isar. I mitten av månaden kom 15 cm snö som senare ökade till 32 cm. Hela månadsnederbörden blev 38 mm (i smält form).

FEBRUARI

Inledningen var kall, men redan den 3:e kom milda sydvindar med blåst och regn. Efter en vecka var snön borta och dagstemperaturen låg upp mot 6 plusgrader. Efter den 9:e blev det åter kallare nattetid. De närmaste två veckorna var soliga med höga middagstemperaturer. Isarna blev blanka efter det inledande regnet, till glädje för alla sportfiskare. Under sista veckan snö och blåst, fortsatt kallt nattetid. Sammanlagd nederbörd 32 mm.

MARS

Under månadens två första veckor låg ett stabilt högtryck över landet, inte en droppe nederbörd. Rejäl nattfrost och dagsmeja med flera plusgrader och mestadels solsken. Den 14:e kom våren med ljumma vindar och solsken. Dagarna därefter steg temperaturen snabbt till hela 13 plusgrader den 17:e.

Vårfåglarna gjorde sitt hastiga inträde. Sädgässen drog mot norr i tät flockar tillsammans med sångsvan. Sånglärkan drillade och ringduvan kuttrade. Även bofink och stare anlände med de starka sydvindarna. I trädgården tittade snödroppar, vintergäck och en och annan krokus fram.

Den 20:e kom omslag till kallare väder med blåst och regn som mot kvällen övergick i snö. 26 mm regn och snöblask kom på två dagar. De sista

dagarna åter vårvärme med 14 plusgrader. Om kvällarna hörs trasten sjunga och vissa sjöar börjar bli isfria. Månadens nederbörd 43 mm.

APRIL

En ovanligt torr och varm vårmånad. Den ringa nederbörden kom huvudsakligen mellan den 4–10 april. Max-temperaturen låg upp mot 10–15 plusgrader och månaden bjöd på många soltimmar. Nattetid kröp temperaturen ner under nollstrecket.

Det är underbart att få uppleva en så tidig vår. Orrar spelade och tran-rop hördes från de allt mer grönspirande fälten. Påskdagen den 11 april fladdrade vårglada fjärilar omkring i skogsbrynen, där man också kunde hitta utslagna vitsippor. Risken för gräsbrand var stor. I Lädja sveddes ett ängsområde av i den torra vinden den 14:e.

Efter påskhelgen kom vårbruket igång. Det dammade rejält efter harven. Det torra, varma vädret höll sig till månadens slut. Då var gräset decimeterlångt och lönn och björk stod i skir grönska. Den 30 april kom första svalan. Endast 16 mm regn föll.

MAJ

Inledningen var sommarvarm med 21 plusgrader. Efter sista ringvältningen den 3:e brakade åskan och regnet löst. Under tre timmar föll 23 mm. Efter den välbehövliga rotblöten svarade naturen med explosiv grönska. I den 20-gradiga värmen stod lövträden nästan fullövade inom en vecka. Sommarveckan avslutades med åska och hagel, den 10 maj. De centimeterstora hagelkornen täckte marken. De två följande dygnen, 11–12 maj, föll ytterligare 36 mm. Den torra våren var ett minne blott, nu klafsade jorden under fötterna.

Bara 5 plusgrader vid middagstid den 12 maj. Göken gol hela eftermiddagen i Hult och korna fick stanna inne i stallet. Från Norrland rapporterades nattfrost och snöfall. Fram till månadsskiftet blev det nu svalt och ostadigt. Den 18–21 maj bjöds på intensiv blåst med en del stormfällda träd. Maj månads nederbörd blev 96 mm.

Artikelförfattaren i gång med det ovanligt tidiga vårbruket.

JUNI

Den inledande veckan bjöd på uppehållsväder och rätt varmt. En underbar tid i naturens rike. Längsta högtrycket på de två första sommarmånaderna. Resten av månaden var sval och ostadig. Under de sparsamma soldagarna fick bönderna pressa och snabbt plasta in några tunnland vall innan nästa regnväder kom. Efter midsommar var det rejält surt i markerna. Då hade 87 mm regn fallit. Tiden mellan den 7 och 16:e juni var mycket omväxlande med blåst och åska flera gånger, till och med markfrost.

JULI

Den första veckan regn eller skurar varje dag. Den 7–8 juli en tillfällig stabilisering med sol och högluft, massor av ensilage pressades ute i bygderna.

Den 9 juli utvecklades ett lågtryckscentrum över västra Polen som snabbt drog norrut över östra Götaland, tog en extra sväng över Sydsvenska höglandet och fortsatte sedan utmed ostkusten mot Bottenhavet. Från morgonen den 9:e och ett dygn framåt regnade det oavbrutet. Här i Berg föll 109 mm, landets högsta notering för denna dag. Under de två följande dygnen föll 43 respektive 21 mm, vilket ger en sammanlagd nederbörd på 178 mm den 9–12 juli.

I sammanhanget kan nämnas att Växjö tillsammans med Ljungby sedan tidigare ligger på topplistan av nederbördsrekord. Det gäller augusti månad 1945 då dessa två orter fick 327 respektive 328 mm, vilket är de högsta augustisiffrorna i hela landet sedan 1901. Hur mycket som föll det ödesdigra dygnet 17 augusti 1945 här över Berg finns det inga uppgifter om. Troligen var det mer än årets regn, ty då raserades bron under vägen vid Knapagård.

Några exempel på skador vid årets översvämningar i Bergs socken: De flesta diken och vägtrummor klarade inte denna enorma vattenmängd. Vid Lädja Trulsagård spolades stora delar av vägbanken bort på en sträcka på 80 meter och hamnade i och vid sågbyggnaden strax nedan. Ringsbäck under Lövhultsvägen svämmade över och bildade en sjö ned mot Knapagårds mossar som stod i höjd med bron vid Lädjasjön. Sjöarnas vattenytor steg meterhögt upp bland de sjö nära skogarna. Till och med små abborrar sågs gömma sig bland blåbärsriset!

Resten av månaden var ostadig med 30 mm regn kring den 20:e, men också några soliga vackra dagar ibland så bönderna fick in en del hö. Den 29 juli kom sommarens första högtryck. Månadens nederbörd 240 mm.

AUGUSTI

Den inledande veckan lite ostadig, fast rätt varm. Den 7 augusti inleddes sommarens längsta högtryck, en stadig och varm period som varade i tio dagar. En underbar tid utan regn och med temperaturer upp mot 27 grader. En andra vallskörd bärgades, även en del hö.

Efter den 17:e åter ostadigt, men i samband med åska rätt varmt. Den 25–26:e rikligt med regn, hela 40 mm. Resten av månaden en hel del regn-skurar. Korn- och havresköörden blev fin efter denna rätt hyfsade sommar-månad. På många håll var det rikligt med skogsbär, särskilt blåbär. Sam-manlagt kom 85 mm regn.

SEPTEMBER

Nästan sommarväder med omkring 20 plusgrader. Helt uppehåll fram till den 12:e. Det mesta av vårsåden tröskades då. Skörden blev bättre än normalt. Havren var rekordlång och ändå upprätt i stort sett. Vädret bästa tänkbara, även halmen kom in torr.

Nätterna kring den 10:e markfrost. Kvällen den 12:e ett hastigt väder-omslag. Åska, blåst och 13 mm regn. Resten av månaden förblev regnig och tidvis kylig. De sista dagarna soliga med sprakande höstfärger. Ovan-ligt gott om svamp efter den regniga och relativt varma hösten. Samman-taget föll 56 mm nederbörd.

OKTOBER

Ovanligt nederbördsrik månad. De första tio dagarna regn nästan dagligen. Sedan följde fem soliga älgjaksdagar, med frostiga nätter, ända ner till 4 minusgrader. Kylan i norra Sverige drev på flyttfågelsträcken. Många flockar av både vildgäss, tranor och ormvråk iakttofs. Efter den 16:e åter mildare och mycket regn var dag. Den samlade nederbörden blev 110 mm.

NOVEMBER

De första två veckorna rätt milt och stadigt, bara lite nederbörd och där-för rätt torrt i jorden. Den 7 november noterades ett vackert norrsken, två tredjedelar av himlen var upplyst. flammor av grönt, rött och vitt avlöste varandra.

I månadens mitt kom en tidig vinter. Först ett par dagars barfrost med is-lagda sjöar, därefter den 18:e snöfall och hårda vindar. Svåra trafikproblem både på vägar, i luften och till sjöss. Stabil vinter, ibland blåst, ibland klara lugna dagar med kalla nätter, ner mot –12 grader, 10 cm snötäcke.

Från 2004 minns vi en tidig och sommarvarm vår, några vackra skördeveckor i september, men däremellan...

... århundradets regnväder under några dagar i juli. Vägar flöt bort och betesmarker förvandlades, som här i Holma, till sjö.

Den 25:e ett hastigt omslag till blidväder med 5 plusgrader. Rätt mycket regn med hala, isiga vägar. Sammantaget kom 71 mm nederbörd.

DECEMBER

Milt och stabilt väder, med 5 plusgrader på dagen och kring nollan nattetid. Nederbörd de flesta dygn, mest som regn. Solfattigt och mycket dimma. Dagarna före jul blev kallare med 12 minusgrader den 21:e. Juldagen snöfall och blåst. Veckan fram till nyår rätt stadigt och kallt. Snödjupet bara 4 cm. Under julmånaden föll endast 40 mm.

Under hela det översvämningsdrabbade året 2004 föll sammanlagt 925 mm nederbörd.

Fastighetsaffärer 2004

Toragård 3:1. Säljare: Barbro Marianne Nordh. Köpare: Per Mikael Bertil Fors och Eva Kristina Skanert. Pris 825 000 kr.

Bergs-Hult 2:2. Säljare Vilhelm Andersson. Köpare Ingrid Allis Linnéa Andersson. Arv, tes, bpt, bod.

Vråen 1:7. Säljare Torbjörn Bredenlöv och Birgitta Bredenlöv. Köpare Roland Jeppsson och Yvonne Jeppsson. Pris 1 325 000 kr.

Holma 2:4. Säljare Ewert Ericson. Köpare Gith Sander och Odd Sander. Pris 600 000 kr.

Hjulatorp 7:1. Säljare Helena Gustafsson. Köpare Karl Jonas Patrik Andersson. Pris 1 000 000.

Hjulatorp 7:3. Säljare Helena Gustafsson. Köpare Karl-Åke Hamberg och Ulla Hamberg. Pris: 1 375 000 kr.

Källehult 3:1. Säljare Sven-Olof Petterssons db. Köpare Björn Stern, Mikael Stern, Tomas Stern, Marie Larsson Stern. Arv, tes, bpt, bod.

Carl Gunnar Ohlsson

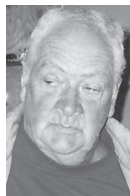
Tidigt på året 2004 slutade Carl Gunnar Ohlsson sitt jordeliv. Efter 33 år som komminister i Berg hade han då bott drygt ett år som pensionär i Lammhult. Carl Gunnar lämnade ett stort tomrum efter sig hos många Bergbor, inte minst hos de äldre som han flitigt besökte som präst i socknen. Under alla sina år i Berg medverkade han i Bergs Krönika där han tog ansvaret för de årliga personnotiserna. Dessa kompletterade han på ett fint sätt med lämpliga bibelord och psalmverser.

Åke Stern

Lars Birath

På lilla Matkull är det ödsligt och tomt, Lars Birath är sedan i höstas borta. Han var en man med många intressen. Från yrkeslivet hade han med sig intresset för fotografering. Fotoböcker hade en stor plats i bokhyllan. Som vän i huset märkte man snart hans stora intresse för matlagning och klassisk musik. Lars Birath tillhörde också dem som lade ner många ideella timmar i Bergs hembygdsförening, framför allt med målning och annat praktiskt arbete i gårdskommittén.

Rune Strandberg

Personnotiser 2004

Födda

Karl *Vincent* Willy Ericsson, son till Ulrika Johansson och Per Ericsson, Lädja Brodsagård, född den 1 februari.

Ida Blenda Sol Klasson, dotter till Helena Westh och Björn Klasson, Sandviks Storegård, född den 17 maj.

Alex Erik Olof, son till Therese och Björn Stern, Lunden, född den 29 maj.

Alexander Fors, son till Eva Skanert och Mikael Fors, Berg, född den 30 juli.

Ossian Hedstig, son till Cecilia och Lars-Göran Hedstig, Lädja, född den 8 december.

Konfirmerade

Den 29 maj i Aneboda kyrka: Karin Fogelström, Vinninge.

På konfirmationsläger: Tommy Ernffjäll, Ernatorp, Erik Magnusson, Prästgården, Erik Viréhn, Bredhult. Johan Söderlund, Vinninge och Kerstin Varenius, Ernatorp.

I Moheda kyrka: Richard Henrysson, Bredhult

Vigda

Odd Gustafsson och Gith Ericson, Holma, vigdes i Bergs kyrka 1 maj. De tar namnet Sander.

Mikael Andersson och Therese Johansson i Lädja Smedsgård vigdes i Almundsryds kyrka den 5 juni.

Stuart Karle och Maria Quick, Aneboda, vigdes i Bergs kyrka den 14 augusti.

Stefan Hermansson och Anna Karlsson, Korsholmen, vigdes i Asa kyrka den 21 augusti.

Linnéa Forsberg och Tobias Johansson, båda från Alvesta, vigdes i Bergs kyrka den 9 oktober.

Helena Westh och Björn Klasson, Sandviks Storegård, vigdes i Bergs kyrka den 27 november.

Malin Gehrman och Abdelhamid Lmouden, Lädja, vigdes den 18 december i Växjö.

Torbjörn Vejvi och Ruby Rose Neri vigdes den 28 augusti i Inverness, USA.

Döda

Den 7 januari: *Sven Gunnar Allan Andersson*, Hjulatorp, född den 12 mars 1931.

Den 8 april: *Tage Henrik Bertil Johannessson*, Lädja Trulsagård, född den 7 oktober 1914.

Den 23 mars: *Brith Margaretha Lidman*, Matkull, född den 7 maj 1942.

Den 12 oktober: *Lars Gösta Birath*, Matkull, född den 5 april 1935.

Följande personer från andra församlingar har jordfästs i Berg:

Carl Gunnar Ohlsson, Högfältsgatan 6, Lammhult, född den 19 april 1937, död den 16 februari 2004.

Anna Berg, Lyckanshöjd, Lammhult, född den 26 februari 1904, död den 28 maj 2004, uppvuxen i Sandvik.

Ulla-Britt Fransson, Växjö, född den 6 juli 1933, död den 15 augusti 2004, uppvuxen i Bråt.

Lars Lindquist, Ronneby, född den 8 november 1929, död 17 augusti 2004, gravsatt i Berg.

Anna Olofsson, Lyckanshöjd, Lammhult, född den 3 mars 1909, död den 25 oktober 2004, tidigare bosatt i Björka.

Befolkningssiffror

Invånarantalet i Berg var vid årets slut 494 (–1), därav 261 män och 233 kvinnor. Äldst i församlingen var Roland Johansson, Berg, född den 15 september 1915. Äldsta kvinnliga församlingsbo var Inga Britta Persson, Sörskog, född den 30 mars 1917.

Kollekter och gåvor i Bergs församling:

Under året har i församlingskollekter insamlats 16 358 kr. Övriga insamlade medel uppgår till 5 097 kr. Bergs kyrkliga syförening har under 2004 upphört.

Gudstjänstdeltagare

Vid årets gudstjänster har 1 526 deltagare samlats. Antalet deltagare vid andra gudstjänster och andakter har varit 915. Vid förrättningsgudstjänster var antalet 1 052. Antalet nattvardsgäster var 149.

Innehåll

Verksamhetsberättelse	1
Bygdegården under 70 år Åke Stern, Kerstin Haggren, Kurt Andersson	6
Utfärdsbön – en bortglömd sed Inga-Gun Andersson	21
Barnen på Kyrkhemmet Olle Nord	25
Från affärsbiträde till brigadchef Åke Johansson	36
Vildsvinsgalt skjuten under älgjakt Sune Andersson	47
Hänt i Berg 2004 Åke Stern, Kerstin Haggren	48
Ur Smålandsposten 1904 Eric Lillienberg	56
Väder och natur 2004 Erik Andersson	57
Fastighetsaffärer 2004 Lantmäteriverket, Smålandsposten	62
Personnotiser Annika Stacke, Åke Stern och Växjö kommun	63

Pris: 60 kr

Krönikan ges ut av Bergs hembygdsförening och tillhandahålles genom:

Maria Ahl Zanier, Ernatorp,
360 30 Lammhult,
tel 0472-750 14
eller Åke Stern, Matkull
360 30 Lammhult
Tel: 0472-741 24

Föreningens postgironummer är
475 35 97-6

Alla årgångar av krönikan från 1944
och framåt finns att köpa.

De tre senaste till åsatt pris och
tidigare årgångar för 20 kr.

ISSN 0281-912

Aktuellt om Berg: www.bergsocken.nu